

ภาพที่ 4.21

บรรยากาศภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

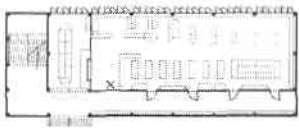
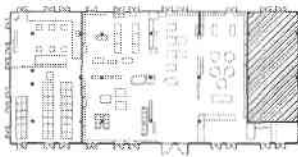
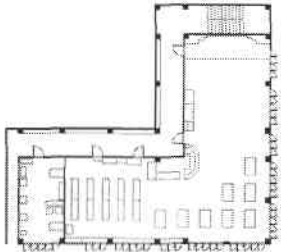
หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2549.

2. การออกแบบห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง ใช้พื้นที่ภายในของอาคารเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา 1 ชั้น ส่วนการจัดวางอุปกรณ์ในห้องสมุดต่าง ๆ ทำโดยอาจารย์บรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่ดูแลห้องสมุด รายละเอียดการออกแบบห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาปรากฏดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23

การออกแบบห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

ลักษณะ ของ ห้องสมุด	ห้องสมุดโรงเรียน		
	โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี	โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี	โรงเรียนอนุบาล วัดพิชัยสงคราม
แปลน			
	ดูภาพขยายที่ภาพ 4.25	ดูภาพขยายที่ภาพ 4.28	ดูภาพขยายที่ภาพ 4.31

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ลักษณะ ของ ห้องสมุด	ห้องสมุดโรงเรียน		
	โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี	โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี	โรงเรียนอนุบาล วัดพิชัยสงคราม
รูปแบบ อาคาร	อาคารมาตรฐานของ กระทรวงศึกษาธิการ (ดังภาพที่ 4.22)	อาคารเก่าของกรมธนารักษ์ (ดังภาพที่ 4.23)	อาคารที่ทางโรงเรียน ออกแบบเอง (ดังภาพที่ 4.24)
ที่ตั้ง	ชั้น 1 ของอาคาร	ชั้น 1 ของอาคาร	ชั้น 4 ของอาคาร

จากตารางที่ 4.23 แสดงการออกแบบห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ห้องสมุดของทั้ง 3 โรงเรียน มีความแตกต่างกันในเรื่องรูปแบบของอาคารที่ตั้งห้องสมุด ส่งผลให้ขนาดของพื้นที่ห้องสมุด การแบ่งพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ และการจัดวางอุปกรณ์ภายในห้องสมุด มีความแตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดจำแนกตามโรงเรียน ดังนี้

ภาพที่ 4.22
อาคารที่ตั้งห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2549.

ภาพที่ 4.23

อาคารที่ตั้งห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549.

ภาพที่ 4.24

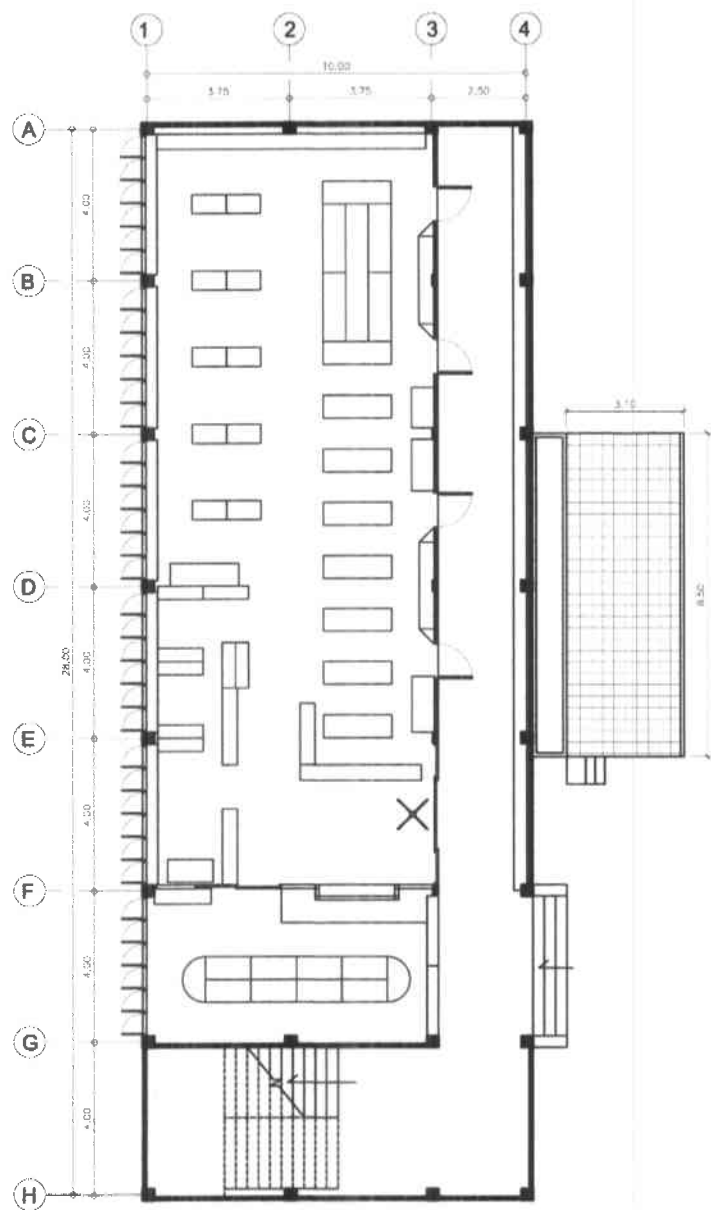
อาคารที่ตั้งห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2549.

2.1 ห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

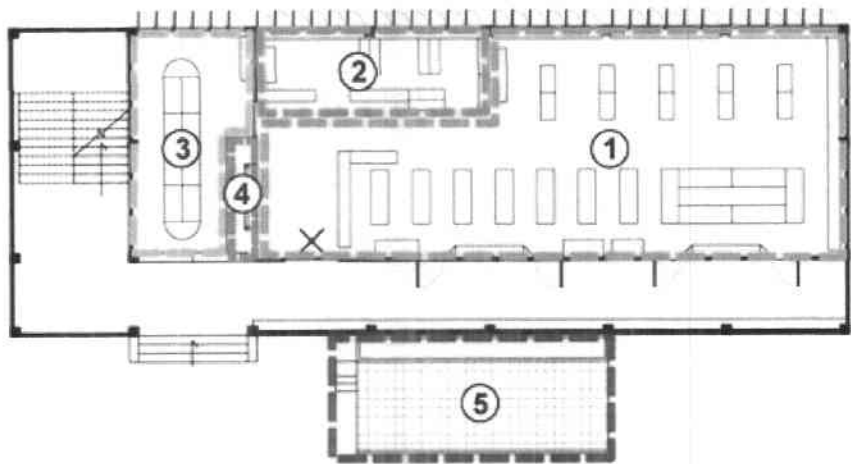
ภาพที่ 4.25
ผังอาคารห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

FLOOR PLAN
NOT TO SCALE

ที่มา: โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี, 2549.

ภาพที่ 4.26
การแบ่งพื้นที่ภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

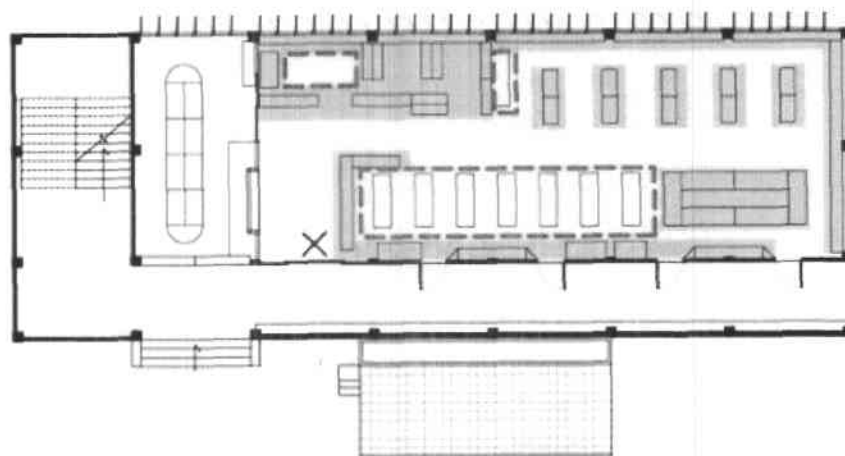
จากภาพที่ 4.26 การแบ่งพื้นที่ภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานีเท่ากับ 180 ตารางเมตร และเวทีสำหรับใช้ประกอบกิจกรรมของโรงเรียนภายนอกอาคารเท่ากับ 27 ตารางเมตร รวมพื้นที่ทั้งหมด 207 ตารางเมตร มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24
ขนาดและร้อยละของพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

การแบ่งพื้นที่	พื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในห้องสมุดโรงเรียน	ขนาด (ตร.ม.)	ร้อยละ
1	พื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป	127	61.35%
2	มุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก	21	10.14%
3	ห้องโสตทัศนศึกษา	27	13.05%
4	พื้นที่สำหรับบรรณารักษ์	5	2.41%
5	เวทีสำหรับประกอบกิจกรรมภายนอกอาคาร	27	13.05%

ภาพที่ 4.27

การจัดพื้นที่สำหรับอ่านและเก็บหนังสือภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

หมายเหตุ □ แสดงพื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือภายในห้องสมุด

■ แสดงพื้นที่สำหรับชั้นเก็บหนังสือในห้องสมุด

จากภาพที่ 4.27 การจัดพื้นที่สำหรับอ่านและเก็บหนังสือภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี ในส่วนของพื้นที่อ่านหนังสือทั่วไปและมุมหนังสือสำหรับเด็กเล็กมี รายละเอียดดังตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25

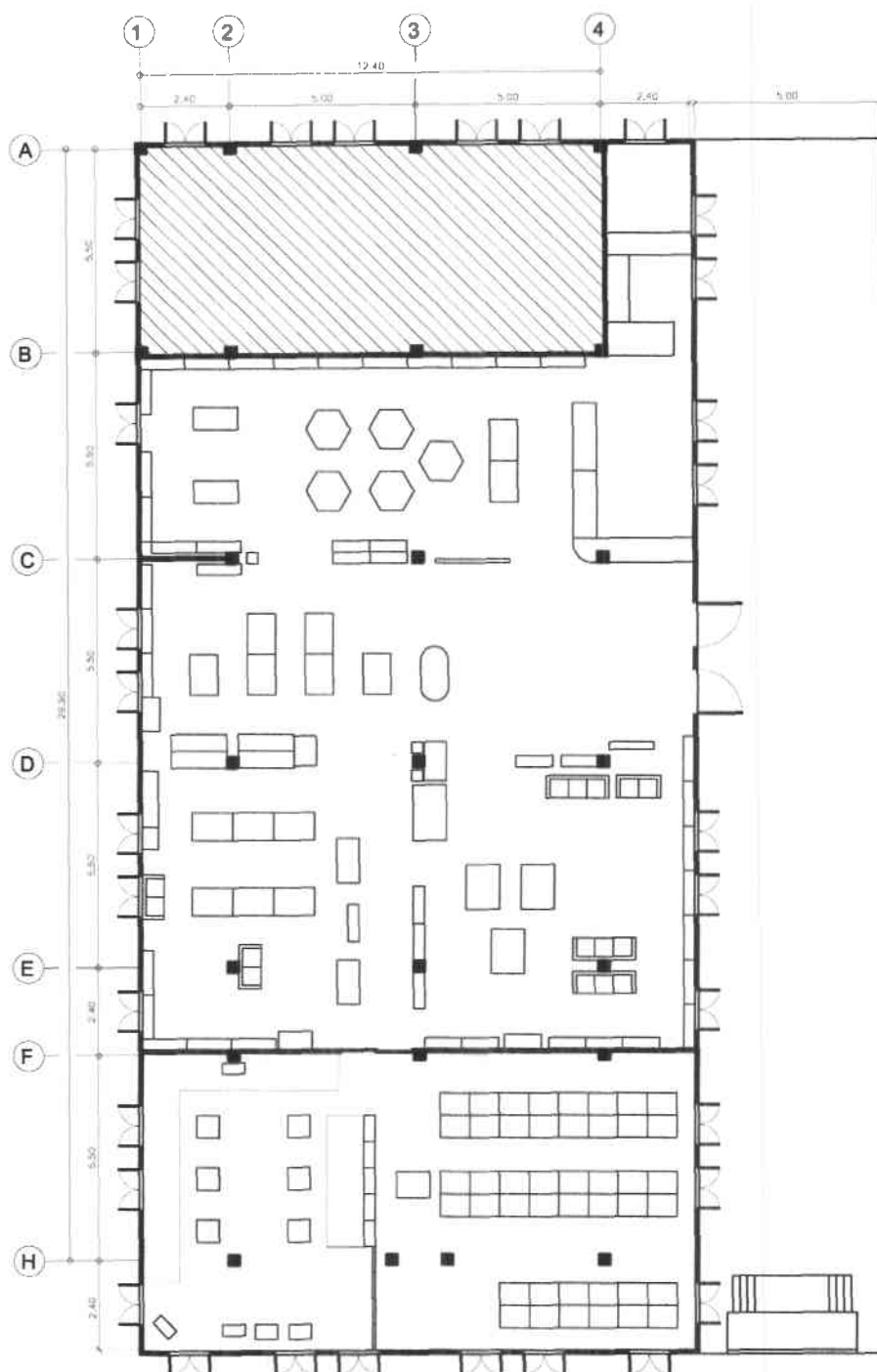
ขนาดและร้อยละของพื้นที่อ่านและเก็บหนังสือภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

พื้นที่	ขนาด (ตร.ม.)	ร้อยละ
พื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป และมุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก	148	100.00%
- พื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือภายในห้องสมุด	32	21.62%
- พื้นที่สำหรับชั้นเก็บหนังสือในห้องสมุด	116	78.38%

2.2 ห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี

ภาพที่ 4.28

ผังอาคารห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี

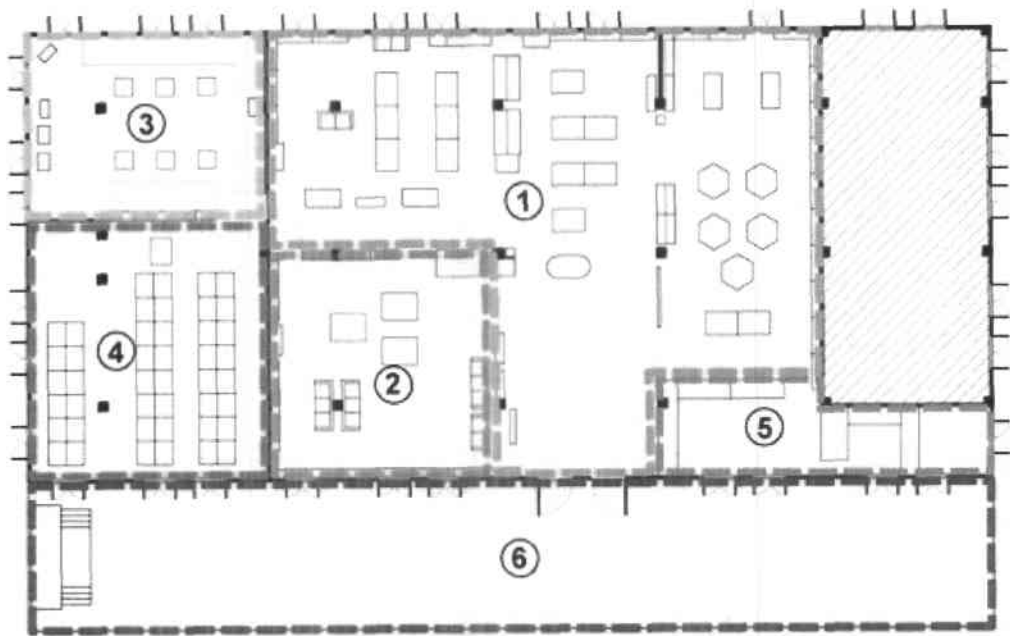

FLOOR PLAN

NOT TO SCALE

ที่มา: โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี, 2549.

ภาพที่ 4.29
การแบ่งพื้นที่ภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี

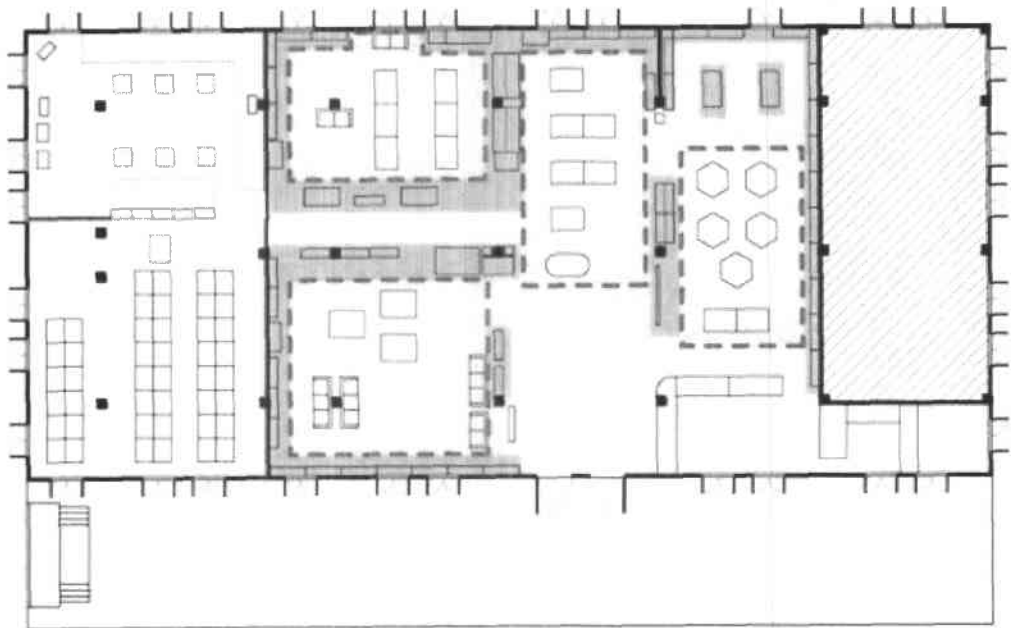
จากภาพที่ 4.29 การแบ่งพื้นที่ภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรีเท่ากับ 410 ตารางเมตร พื้นที่ว่างและเวทีสำหรับใช้ประกอบกิจกรรมของโรงเรียนภายนอกอาคารเท่ากับ 163 ตารางเมตร รวมมีพื้นที่ทั้งหมด 573 ตารางเมตร มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26
ขนาดและร้อยละของพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี

การแบ่งพื้นที่	พื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในห้องสมุดโรงเรียน	ขนาด (ตร.ม.)	ร้อยละ
1	พื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป	210	36.65%
2	มุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก	56	9.77%
3	ห้องโสตทัศนศึกษา	50	8.73%
4	ห้องคอมพิวเตอร์	69	12.04%
5	พื้นที่สำหรับบรรณารักษ์	25	4.36%
6	พื้นที่ว่างและเวทีสำหรับประกอบกิจกรรมภายนอกอาคาร	163	28.45%

ภาพที่ 4.30

การจัดพื้นที่สำหรับอ่านและเก็บหนังสือภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี

หมายเหตุ □ แสดงพื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือภายในห้องสมุด
■ แสดงพื้นที่สำหรับชั้นเก็บหนังสือในห้องสมุด

จากภาพที่ 4.30 การจัดพื้นที่สำหรับอ่านและเก็บหนังสือภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ในส่วนของพื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป และมุมหนังสือสำหรับเด็กเล็กมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27

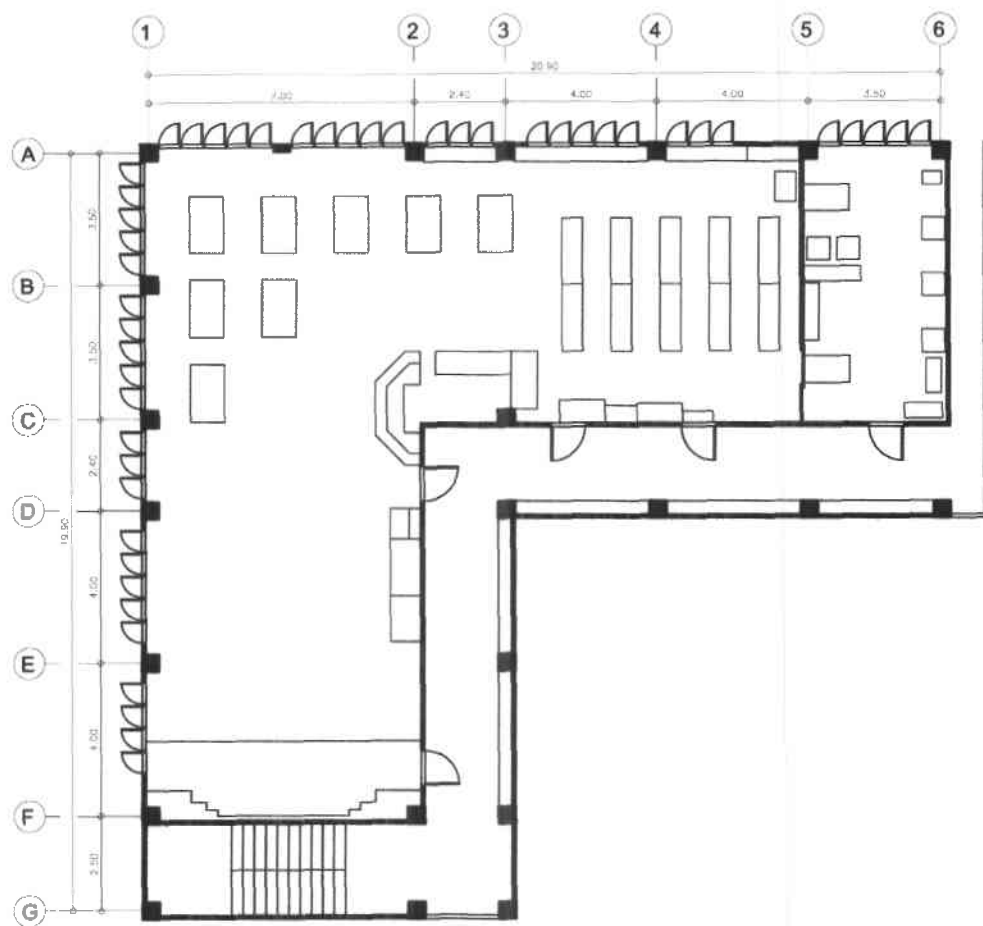
ขนาดและร้อยละของพื้นที่อ่านและเก็บหนังสือภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี

พื้นที่	ขนาด (ตร.ม.)	ร้อยละ
พื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป และมุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก	266	100.00%
- พื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือภายในห้องสมุด	115	43.23%
- พื้นที่สำหรับชั้นเก็บหนังสือในห้องสมุด	151	56.77%

2.3 ห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

ภาพที่ 4.31

ผังอาคารห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

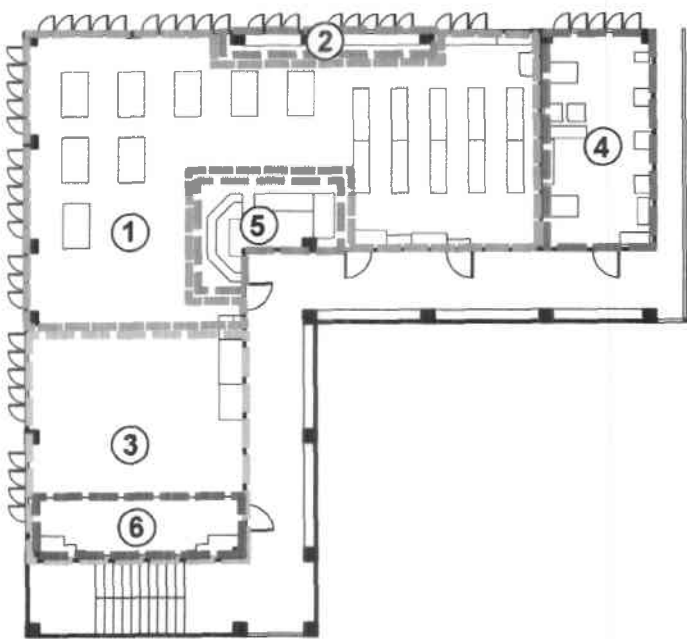

FLOOR PLAN

NOT TO SCALE

ที่มา: โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม, 2549.

ภาพที่ 4.32
การแบ่งพื้นที่ภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

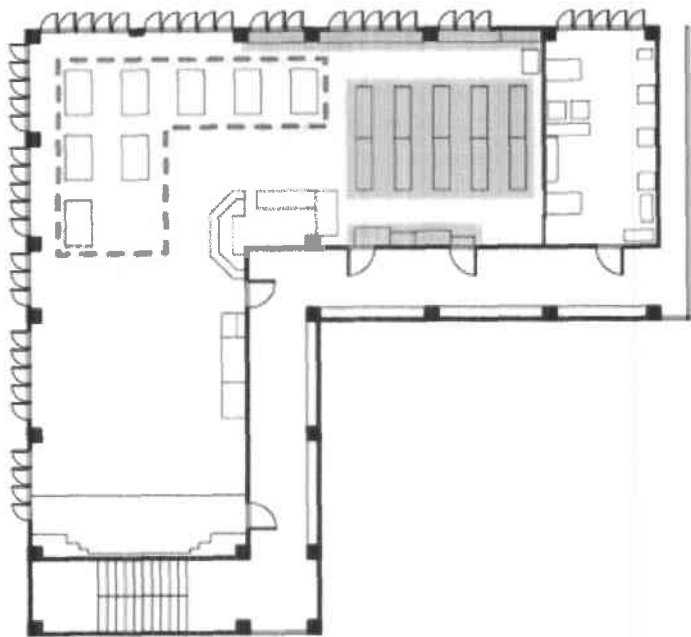
จากภาพที่ 4.32 การแบ่งพื้นที่ภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงครามเท่ากับ 228 ตารางเมตร มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28
ขนาดและร้อยละของพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

การแบ่งพื้นที่	พื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในห้องสมุดโรงเรียน	ขนาด (ตร.ม.)	ร้อยละ
1	พื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป	135	59.21%
2	มุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก	4	1.76%
3 และ 6	พื้นที่โสตทัศนศึกษาและเวทีสำหรับประกอบกิจกรรมภายในห้องสมุด	53	23.24%
4	ห้องคอมพิวเตอร์	27	11.84%
5	พื้นที่สำหรับบรรณารักษ์	9	3.95%

ภาพที่ 4.33

การจัดพื้นที่สำหรับอ่านและเก็บหนังสือภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

หมายเหตุ แสดงพื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือภายในห้องสมุด
 แสดงพื้นที่สำหรับชั้นเก็บหนังสือในห้องสมุด

จากภาพที่ 4.33 การจัดพื้นที่สำหรับอ่านและเก็บหนังสือภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม ในส่วนของพื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป และมุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29

ขนาดและร้อยละของพื้นที่อ่านและเก็บหนังสือภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

พื้นที่	ขนาด (ตร.ม.)	ร้อยละ
พื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป และมุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก	139	100.00%
- พื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือภายในห้องสมุด	51	36.69%
- พื้นที่สำหรับชั้นเก็บหนังสือในห้องสมุด	88	63.31%

4.7 การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง แห่งละ 1 คน ซึ่งอยู่ในระดับผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภายในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม โดยใช้เครื่องมือที่มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

4.7.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี มีรายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

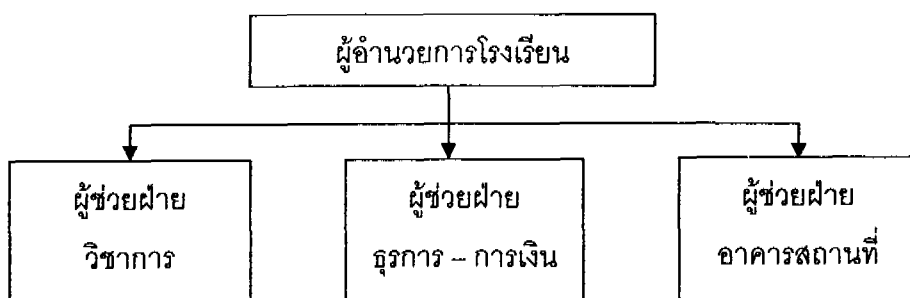
โรงเรียนอนุบาลปทุมธานีมีพื้นที่ทั้งหมด 3 ไร่ ประกอบด้วยอาคารเรียนจำนวน 5 อาคารเป็นอาคารที่สร้างจากแบบมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการทั้งหมด ใช้เป็นห้องเรียน และห้องพิเศษต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องดนตรี และห้องนาฏศิลป์ เป็นต้น ส่วนพื้นที่ภายนอกอาคาร ประกอบด้วย ลานเอนกประสงค์ และสนามเด็กเล่น

2. การบริหารจัดการภายในโรงเรียน

ระบบการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี คือ การบริหารงานเป็นลำดับชั้น โดยมีผู้อำนวยการเป็นศูนย์กลาง และมีผู้ช่วยผู้อำนวยการอีก 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ – การเงิน และผู้ช่วยฝ่ายอาคารสถานที่

ภาพที่ 4.34

ระบบการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

ที่มา: โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี, 2549.

ระบบรักษาความปลอดภัยภายในโรงเรียน เป็นระบบรักษาความปลอดภัยด้วยคนทั้งหมด คือ ช่วงกลางวันของวันเปิดทำการ มีครูเวรเฝ้าตามจุดต่าง ๆ ส่วนวันหยุดจะมีครูเวร 1 คน กับ คนงานในช่วงกลางคืนของทุกวันจะมีครูเวรและเวรยาม

นโยบายในการพัฒนาอาคารเรียนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ทางโรงเรียนจะมีการพัฒนาพื้นที่ในโรงเรียนรวมถึงห้องสมุดโรงเรียนทุกปี เพื่อให้เหมาะสมกับรูปแบบการใช้งานใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น เนื่องจากพื้นที่ในโรงเรียนมีจำกัด ทางโรงเรียนจึงมีนโยบายในการพัฒนาพื้นที่ทุกส่วนในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์จากการใช้พื้นที่ในโรงเรียนสูงที่สุด

3. งบประมาณสำหรับเรื่องต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

งบประมาณของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน งบประมาณส่วนแรกได้จากทางภาครัฐ โดยทางภาครัฐจะจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียน 2 ส่วน ได้แก่ งบกองกลาง และงบสำหรับซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด โดยงบกองกลางจะให้ทางโรงเรียนเป็นผู้บริหารเงินสำหรับการนำไปใช้ในเรื่องต่าง ๆ งบประมาณส่วนที่ 2 เป็นส่วนที่ทางโรงเรียนต้องหาเองซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเงินช่วยเหลือจากผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียน เป็นงบเพื่อใช้สำหรับการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ในโรงเรียน พื้นที่ห้องสมุด และอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4. มุมมองเกี่ยวกับการใช้พื้นที่และกิจกรรมที่เกิดในพื้นที่

การใช้พื้นที่ส่วนต่าง ๆ ในโรงเรียน เป็นการใช้แบบเอนกประสงค์ คือ ใน 1 ห้องไม่จำเป็นต้องใช้ 1 หน้าที่ แต่ให้สามารถใช้ได้หลายหน้าที่ ได้แก่ ห้องเรียน นอกจากใช้เพื่อเรียนแล้วยังสามารถใช้เป็นห้องสมุด ห้องดนตรี ห้องนาฏศิลป์ได้ พื้นที่ในห้องสมุดเป็นการจัดในลักษณะที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนย้ายอุปกรณ์ภายในห้องได้ เพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานในแต่ละครั้ง ส่วนพื้นที่ว่างในโรงเรียนก็เป็นการใช้แบบเอนกประสงค์เช่นกัน

5. ข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดโรงเรียน คือ ให้ใช้ห้องสมุดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของนักเรียน โดยอาจมีการนำห้องสมุดไปรวมกับพื้นที่อื่น ๆ ได้แก่ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องเรียน วิทยาศาสตร์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้งานห้องสมุดมากขึ้น

4.7.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี มีรายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

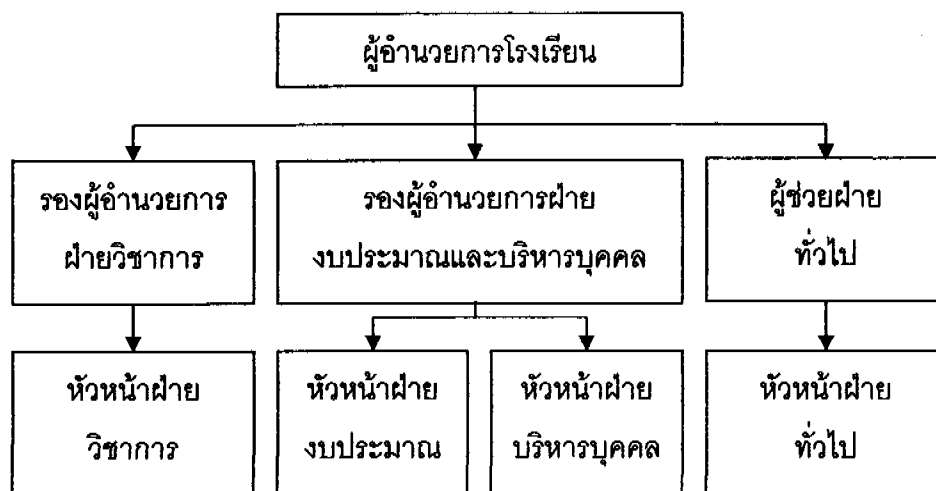
โรงเรียนอนุบาลนนทบุรีมีพื้นที่ทั้งหมด 1 ไร่ 87 ตารางวา ประกอบด้วยอาคารเรียนจำนวน 5 อาคาร เป็นอาคารของโรงเรียน 3 อาคาร ใช้เป็นอาคารเรียน และเป็นอาคารที่ยืมจากกรมธนารักษ์ 2 อาคาร ใช้เป็นอาคารห้องสมุด ห้องประชุม และอาคารของระดับชั้นอนุบาล ส่วนพื้นที่ภายนอกอาคาร ประกอบด้วย ลานเอนกประสงค์ และสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กเล็ก

2. การบริหารจัดการภายในโรงเรียน

ระบบการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี คือ การบริหารงานเป็นลำดับชั้นโดยมีผู้อำนวยการเป็นศูนย์กลาง มีรองผู้อำนวยการ 3 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายงบประมาณและบริหารบุคคล และรองผู้อำนวยการฝ่ายทั่วไป และมีหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ 4 คน ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายงบประมาณ หัวหน้าฝ่ายบริหารบุคคล และหัวหน้าฝ่ายทั่วไป

ภาพที่ 4.35

ระบบการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี

ที่มา: โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี, 2549.

ระบบรักษาความปลอดภัยภายในโรงเรียน เป็นระบบรักษาความปลอดภัยด้วยคนทั้งหมด คือ ช่วงกลางวันของวันเปิดทำการ มีครูเวรเฝ้าตามจุดต่าง ๆ ส่วนวันหยุดจะมีครูเวร 2 คน กับคนงาน ในช่วงกลางคืนของทุกวันจะมีครูเวรและเวรยาม

นโยบายในการพัฒนาอาคารเรียนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ทางโรงเรียนจะมีการพัฒนาอาคารและสถานที่ในโรงเรียน รวมถึงห้องสมุดของโรงเรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีกรรมการผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยดูแลและบริหาร เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับการเรียน

3. งบประมาณสำหรับเรื่องต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

งบประมาณของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน งบประมาณส่วนแรกได้จากทางภาครัฐ โดยทางภาครัฐจะจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียน 2 ส่วน ได้แก่ งบกองกลาง และงบสำหรับซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด โดยงบกองกลางจะให้ทางโรงเรียนเป็นผู้บริหารเงิน ในการนำไปใช้ในเรื่องต่าง ๆ งบประมาณส่วนที่ 2 เป็นส่วนที่ได้จากงบประมาณจังหวัด (งบผู้ว่าฯ CEO) เพื่อใช้ในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด เพื่อสร้างเป็นศูนย์การศึกษาของชุมชน งบประมาณส่วนที่ 3 ได้จากผู้ปกครองของนักเรียน องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาล เพื่อใช้ในการพัฒนาห้องสมุด และจัดซื้ออุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4. มุมมองเกี่ยวกับการใช้พื้นที่และกิจกรรมที่เกิดในพื้นที่

การใช้พื้นที่ส่วนต่าง ๆ ในโรงเรียน เน้นการใช้เพื่อให้เกิดพัฒนาการทางการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องเรียน นอกจากใช้เพื่อเรียนแล้วยังใช้ทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ ห้องสมุดของโรงเรียนทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทุกคนสามารถเข้าไปใช้ได้ เพื่อพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้ให้บริการ

5. ข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดโรงเรียน คือ ห้องสมุดยังไม่มีผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลอย่างเต็มที่เกี่ยวกับการนำอุทยานการเรียนรู้มาใช้ในห้องสมุดโรงเรียน เนื่องจากอุทยานการเรียนรู้ต้นแบบมีการใช้พื้นที่ค่อนข้างมาก ดังนั้น เมื่อนำอุทยานการเรียนรู้มาใช้ในห้องสมุดโรงเรียนจึงควรคำนึงถึงการแบ่งพื้นที่ และการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในห้องสมุดให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีจำกัดของห้องสมุด และควรให้หนังสือสำหรับสาระวิชาความรู้ต่าง ๆ ในห้องสมุดอยู่ครบ ไม่ควรเลือกเก็บไว้เพียงบางสาระวิชา เพื่อให้หนังสือในห้องสมุดมีครอบคลุมทุกเนื้อหาวิชาที่นักเรียนต้องเรียน

4.7.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม มีรายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

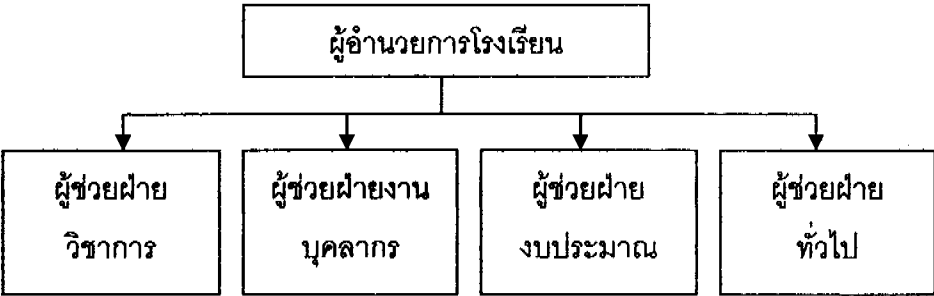
โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงครามมีพื้นที่ทั้งหมด 2 ไร่ 3 งาน ประกอบด้วยอาคารเรียนจำนวน 5 อาคาร เป็นอาคารที่สร้างจากแบบมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ 4 อาคาร ใช้เป็นอาคารเรียน และเป็นอาคารที่ทางโรงเรียนออกแบบเอง 1 อาคาร ใช้เป็นอาคารสำหรับห้องพิเศษ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องดนตรี ห้องศูนย์ภาษา ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ และห้องอาหาร ส่วนพื้นที่ภายนอกอาคาร ประกอบด้วย ลานเอนกประสงค์ และสนามเด็กเล่นขนาดเล็ก

2. การบริหารจัดการภายในโรงเรียน

ระบบการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม คือ การบริหารงานเป็นลำดับขั้นโดยมีผู้อำนวยการเป็นศูนย์กลาง และมีผู้ช่วยผู้อำนวยการ 4 คน ได้แก่ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยฝ่ายงานบุคลากร ผู้ช่วยฝ่ายงบประมาณ และผู้ช่วยฝ่ายทั่วไป

ภาพที่ 4.36

ระบบการบริหารงานของโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

ที่มา: โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม, 2549.

ระบบรักษาความปลอดภัยภายในโรงเรียน เป็นระบบรักษาความปลอดภัยด้วยคนทั้งหมด คือ ช่วงกลางวันของวันเปิดทำการ มีครูเวรเฝ้าตามจุดต่าง ๆ ส่วนวันหยุดจะมีครูเวร 1 คน กับคนงาน ในช่วงกลางคืนของทุกวันจะมีครูเวร คนงาน และเวรยาม

นโยบายในการพัฒนาอาคารเรียนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ทางโรงเรียนจะเน้นการพัฒนาพื้นที่ในโรงเรียนรวมถึงห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่นักเรียน ทางโรงเรียนพยายามให้ทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารเรียน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้วย

3. งบประมาณสำหรับเรื่องต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

งบประมาณของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน งบประมาณส่วนแรกได้จากทางภาครัฐ โดยทางภาครัฐจะจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียน 2 ส่วน ได้แก่ งบกองกลาง และงบสำหรับซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด โดยงบกองกลางจะให้ทางโรงเรียนเป็นผู้บริหารเงิน ในการนำไปใช้ในเรื่องต่าง ๆ ภายในโรงเรียน งบประมาณส่วนที่ 2 เป็นส่วนที่ทางโรงเรียนได้จากการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ของนักเรียน เพื่อใช้พัฒนาพื้นที่ในโรงเรียน ห้องสมุดโรงเรียน จัดซื้ออุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการ ศึกษา และจ้างอาจารย์พิเศษสำหรับสอนวิชาเฉพาะต่าง ๆ ในโรงเรียน ได้แก่ บรรณารักษ์ ครูสอน คอมพิวเตอร์ ครูสอนดนตรี ครูสอนนาฏศิลป์ เป็นต้น ได้จากการจัดกิจกรรมของห้องสมุด โดยเงิน ส่วนนี้จะเป็นของห้องสมุด เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาห้องสมุด

4. มุมมองเกี่ยวกับการใช้พื้นที่และกิจกรรมที่เกิดในพื้นที่

การใช้พื้นที่ส่วนต่าง ๆ ในโรงเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในพื้นที่ ส่วนต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยเฉพาะห้องเรียน และห้องสมุด เนื่องจากพื้นที่ของโรงเรียนมีไม่มาก ทั้งใน ห้องเรียนและห้องสมุดจึงต้องใช้หลายหน้าที่ ได้แก่ ใช้เพื่อจัดการเรียนการสอน ใช้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น การจัดพื้นที่ในห้องเรียน และห้องสมุดจึงเป็นการจัดในลักษณะที่ยืดหยุ่น สามารถปรับ เคลื่อนย้ายอุปกรณ์ภายในห้องได้ เพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งาน

5. ข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับการใช้พื้นที่ในโรงเรียน คือ พื้นที่ในโรงเรียนมีน้อย จึงต้องพยายามให้เกิด ประโยชน์สูงสุดสำหรับการใช้ห้องสมุด ต้องการให้ทุกคนในโรงเรียนใช้ห้องสมุดให้มากที่สุด (ปัจจุบันมีการจัดตารางเรียนให้นักเรียนมีการใช้ห้องสมุดอย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์)

ข้อมูลจากผู้บริหารของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม ในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ ของโรงเรียน การบริหารจัดการภายในโรงเรียน งบประมาณสำหรับเรื่องต่าง ๆ ภายในโรงเรียน มุมมองเกี่ยวกับการใช้พื้นที่และกิจกรรมที่เกิดในแต่ละพื้นที่ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เมื่อนำมา วิเคราะห์เปรียบเทียบจะมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.30

4.7.4 การเปรียบเทียบข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน

ตารางที่ 4.30

การเปรียบเทียบข้อมูลจากผู้บริหารของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน

ข้อมูลจากผู้บริหารของ โรงเรียนประถมศึกษา	โรงเรียนประถมศึกษา		
	โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี	โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี	โรงเรียนอนุบาล วัดพิชัยสงคราม
ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน			
ขนาดพื้นที่	3 ไร่	1 ไร่ 87 ตารางวา	2 ไร่ 3 งาน
จำนวนอาคาร	5 อาคาร	5 อาคาร	5 อาคาร
ประเภทของอาคาร	เป็นอาคารที่สร้างจาก แบบมาตรฐานของ กระทรวงศึกษาธิการทั้ง 5 อาคาร	เป็นอาคารที่สร้างจากแบบ มาตรฐานของ กระทรวงศึกษาธิการทั้ง 3 อาคาร และเป็นอาคาร ที่ยืมจากกรมธนารักษ์ 2 อาคาร	เป็นอาคารที่สร้างจากแบบ มาตรฐานของ กระทรวงศึกษาธิการทั้ง 4 อาคาร และเป็นอาคารที่ ทางโรงเรียนออกแบบเอง 1 อาคาร
พื้นที่ภายนอกอาคาร	ลานเอนกประสงค์ และ สนามเด็กเล่น	ลานเอนกประสงค์ และ สนามเด็กเล่นสำหรับเด็ก เล็ก	ลานเอนกประสงค์ และ สนามเด็กเล่นขนาดเล็ก
การบริหารจัดการ			
ระบบการบริหารงาน	การบริหารงานเป็นลำดับ ขั้น	การบริหารงานเป็นลำดับ ขั้น	การบริหารงานเป็นลำดับ ขั้น
ระบบรักษาความ ปลอดภัย	การรักษาความปลอดภัย ด้วยคน	การรักษาความปลอดภัย ด้วยคน	การรักษาความปลอดภัย ด้วยคน
นโยบายพัฒนาพื้นที่	นโยบายในการพัฒนา พื้นที่ทุกส่วนในโรงเรียน เพื่อให้เหมาะสมกับ รูปแบบการใช้งานใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น และเพื่อให้เกิด ประโยชน์จากการใช้พื้นที่ ในโรงเรียนสูงสุด	นโยบายในการพัฒนา อาคารและสถานที่ใน โรงเรียนให้เหมาะสมกับ กิจกรรมการเรียนรู้ของ นักเรียน และพยายามให้ ชุมชนได้มีส่วนร่วมกับ โรงเรียน	นโยบายในการพัฒนา พื้นที่ในโรงเรียนให้เป็น การใช้พื้นที่เพื่อเป็นแหล่ง เรียนรู้ให้นักเรียน พยายามให้ทุกคนใน โรงเรียนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาโรงเรียน

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ข้อมูลจากผู้บริหารของ โรงเรียนประถมศึกษา	โรงเรียนประถมศึกษา		
	โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี	โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี	โรงเรียนอนุบาล วัดพิชัยสงคราม
งบประมาณ	แบ่งเป็น 2 ส่วน คืองบ ประมาณจากภาครัฐ และ งบที่ทางโรงเรียนหาได้เอง	แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ งบที่ ได้จากภาครัฐ งบพัฒนา จังหวัด และงบที่ได้จาก ผู้ปกครองของนักเรียน องค์การบริหารส่วน จังหวัด และเทศบาล	แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ งบประมาณจากภาครัฐ และงบที่ทางโรงเรียนหา ได้เอง
มุมมองเกี่ยวกับการ ใช้พื้นที่	เน้นการใช้งานพื้นที่แต่ละ ส่วนในโรงเรียนแบบ เอนกประสงค์ เนื่องจาก พื้นที่มีจำกัด	เน้นการใช้พื้นที่ใน โรงเรียนเพื่อให้เกิด พัฒนา การทางการ เรียนรู้ของนักเรียน	เน้นการใช้พื้นที่แต่ละส่วน ในโรงเรียนเพื่อใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการ สอน
ข้อเสนอแนะ	ใช้ห้องสมุดโรงเรียนเป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้ของ นักเรียน เพื่อกระตุ้นให้ เกิดการใช้งานครบ มากขึ้น	การนำอุทยานการเรียนรู้ มาใช้ในห้องสมุดโรงเรียน ควรคำนึงถึงการแบ่งพื้นที่ และการจัดองค์ประกอบ ต่าง ๆ ภายในห้องสมุด โรงเรียนให้เหมาะสมกับ พื้นที่ที่มีจำกัด และควร ให้หนังสือสำหรับสาระ วิชาความรู้ต่าง ๆ ในห้อง สมุดอยู่ครบ	พยายามใช้พื้นที่ทุกส่วน ในโรงเรียนให้เกิด ประโยชน์สูงสุด

จากตารางที่ 4.30 ผลการเปรียบเทียบข้อมูลจากผู้บริหารของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน พบว่า ทั้ง 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม มีความใกล้เคียงกันในเรื่องการบริหารจัดการ งบประมาณ และมุมมองเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ แต่มีความแตกต่างกันในส่วนรายละเอียดบางข้อ ได้แก่ นโยบายพัฒนาพื้นที่ และที่มาของงบประมาณ ส่วนที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คือ เรื่องลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน เนื่องจากเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละโรงเรียน

4.8 การวิเคราะห์ข้อมูลจากบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง แห่งละ 1 คน ซึ่งอยู่เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภายในห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม โดยใช้เครื่องมือที่มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

4.8.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากบรรณารักษ์โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บรรณารักษ์โรงเรียนอนุบาลปทุมธานีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการห้องสมุดของโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดโรงเรียน

ห้องสมุดของโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี มีขนาด 180 ตารางเมตร มีทางเข้าออก 1 ทาง มีการแบ่งพื้นที่ภายในส่วนอ่านหนังสือของห้องสมุดโดยใช้ชั้นวางหนังสือกัน มีลักษณะการแบ่งพื้นที่ดังภาพที่ 4.26 อุปกรณ์ภายในห้องสมุด ประกอบด้วย หนังสือประมาณ 5,000 เล่ม ชั้นวางหนังสือโต๊ะและเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือ โทรทัศน์ เครื่องเสียง และคอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นข้อมูลหนังสือภายในห้องสมุดและการยืมคืนหนังสือ

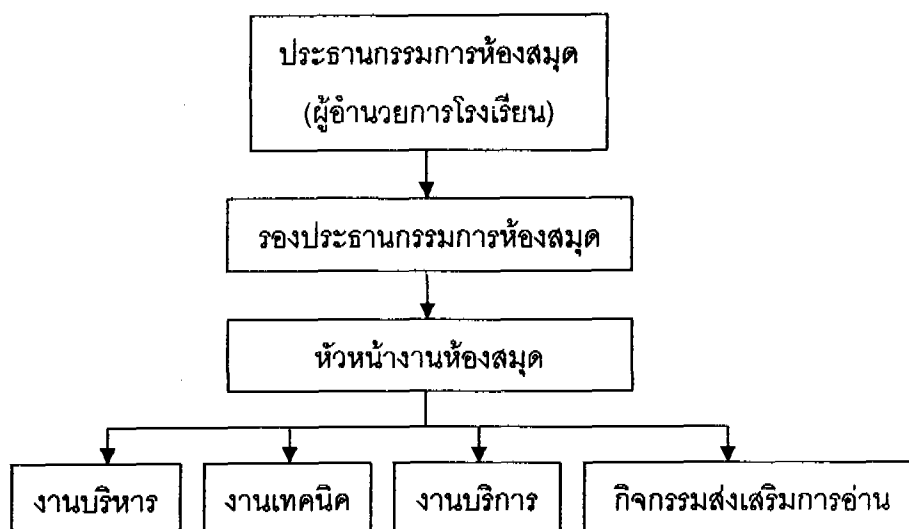
2. การบริหารจัดการภายในห้องสมุด

ระบบการทำงานในห้องสมุด คือ มีผู้ดูแลหรือบรรณารักษ์ จำนวน 2 คน ทำหน้าที่ดูแลการทำงานทั้งหมดในห้องสมุด ได้แก่ บริการยืมคืนหนังสือ ลงทะเบียนหนังสือ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านภายในห้องสมุด และดูแลความปลอดภัยภายในห้องสมุด มีนักเรียนผู้ช่วยดูแลห้องสมุดจำนวน 10 คนต่อสัปดาห์ ทำหน้าที่ลงทะเบียนหนังสือ ยืมคืนหนังสือ และจัดชั้นหนังสือ โดยนักเรียนผู้ช่วยดูแลห้องสมุดจะมาช่วยงานเฉพาะช่วงเวลาที่ว่างจากการเรียนเท่านั้น

ระบบการจัดการหนังสือภายในห้องสมุด มีการใช้ระบบบาร์โค้ดในการยืมคืนหนังสือ และมีการแบ่งหมวดและหมายเลขของหนังสือตามลักษณะกลุ่มสาระวิชาหรือการแบ่งตามระบบของดิวอี้ ร่วมกับการใช้แถบสีติดหนังสือเพื่อระบุประเภทของหนังสือให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น

ภาพที่ 4.37

ระบบการทำงานในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี

ที่มา: โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี, 2549.

3. การใช้บริการห้องสมุด

ห้องสมุดเปิดให้บริการ 07:30 – 17:00 น. ผู้ที่สามารถใช้บริการห้องสมุดของโรงเรียนได้ ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน คนงานของโรงเรียน และบุคคลภายนอก (ไม่จำกัดผู้ใช้บริการ) โดยเฉลี่ยต่อวันจะมีผู้เข้ามาใช้บริการประมาณ 180 คน มีผู้มาใช้บริการมากในช่วง 11:30 – 12:30 น. หรือช่วงพักเที่ยง

ห้องสมุดมีบริการให้ยืมหนังสือและแผ่นซีดี ผู้ที่สามารถยืมหนังสือห้องสมุดได้ต้องสมัครเป็นสมาชิกก่อน โดยเสียค่าสมัครสมาชิกห้องสมุด 5 บาทต่อคน สามารถหนังสือยืมได้ 5 วันต่อครั้ง มีการจัดกิจกรรมห้องสมุดในวันสำคัญต่าง ๆ

4. ค่าใช้จ่ายของห้องสมุด

ค่าใช้จ่ายของห้องสมุด ประกอบด้วย ค่าหนังสือ ห้องสมุดมีการซื้อหนังสือปีละ 1 ครั้ง โดยใช้งบประมาณที่ทางภาครัฐจัดสรรมาให้ และงบประมาณที่ทางโรงเรียนหามาได้เองจากการจัดกิจกรรมห้องสมุด ค่าอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ กระดาษ อุปกรณ์สำหรับการจัดกิจกรรมห้องสมุดแต่ละครั้ง และเกมกระดาน และค่าใช้จ่ายสำหรับการซ่อมบำรุงหนังสือ โดยห้องสมุดจะส่งให้ร้านซ่อมให้กรณีหนังสือเสียหายมาก และจะซ่อมเองในกรณีหนังสือเสียหายไม่มาก

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาจากผู้มาใช้บริการ คือ การเข้ามาวิ่งเล่นในห้องสมุด ไม่ใช้ห้องสมุดเพื่อการค้นคว้า และอ่านหนังสือ ปัญหาจากผู้ให้บริการ คือ ไม่มีบรรณารักษ์ที่สามารถอยู่ดูแลห้องสมุดได้ตลอด การเปิดให้บริการ เนื่องจากครูบรรณารักษ์ของโรงเรียนนอกจากต้องดูแลห้องสมุดแล้ว ยังต้องทำหน้าที่เป็นครูสอนนักเรียนด้วย ปัญหาจากพื้นที่ของสมุด เนื่องจากห้องสมุดมีพื้นที่น้อย ไม่สามารถรองรับการใช้งานของผู้ใช้ที่เพิ่มขึ้น และเมื่อมีการจัดกิจกรรมห้องสมุดทำให้ต้องไปจัดนอกห้องสมุด จึงควรมีการจัดพื้นที่ใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการใช้งานที่เปลี่ยนแปลงไป

4.8.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากบรรณารักษ์โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บรรณารักษ์โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการห้องสมุดของโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดโรงเรียน

ห้องสมุดของโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี มีขนาด 410 ตารางเมตร มีทางเข้าออก 1 ทาง มีการแบ่งพื้นที่ภายในส่วนอ่านหนังสือของห้องสมุดโดยใช้ชั้นวางหนังสือกัน มีลักษณะการแบ่งพื้นที่ดังภาพที่ 4.29 อุปกรณ์ภายในห้องสมุด ประกอบด้วย หนังสือประมาณ 17,000 เล่ม ชั้นวางหนังสือ โต๊ะและเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือ โทรทัศน์ เครื่องเล่นวีซีดี เครื่องเสียงสำหรับส่วนโสตทัศนศึกษา และคอมพิวเตอร์สำหรับการยืมคืนหนังสือและอินเทอร์เน็ต

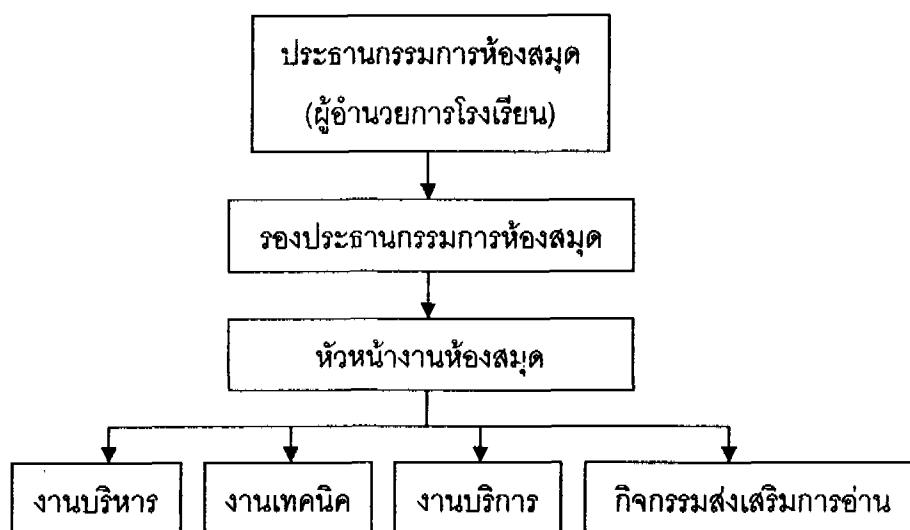
2. การบริหารจัดการภายในห้องสมุด

ระบบการทำงานในห้องสมุด คือ มีผู้ดูแลหรือบรรณารักษ์ จำนวน 2 คน ทำหน้าที่ดูแลและบริหารจัดการระบบการทำงานทั้งหมดในห้องสมุด จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน รวมถึงดูแลความปลอดภัยภายในห้องสมุด มีนักเรียนผู้ช่วยดูแลห้องสมุด จำนวน 50 คนต่อสัปดาห์ ทำหน้าที่ให้บริการยืมคืนหนังสือ และจัดเก็บหนังสือ โดยนักเรียนผู้ช่วยดูแลห้องสมุดจะมาช่วยงานเฉพาะช่วงเวลาที่ว่างจากการเรียนเท่านั้น

ระบบการจัดการหนังสือภายในห้องสมุด มีการใช้โปรแกรมห้องสมุดลงทะเบียนหนังสือในระบบของดิวี่ หรือการแบ่งหมวดหมู่ของหนังสือตามลักษณะสาระวิชา ร่วมกับการใช้แถบสีติดหนังสือเพื่อระบุประเภทของหนังสือให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น ใช้ระบบบาร์โค้ดในการให้บริการยืมคืนหนังสือ

ภาพที่ 4.38

ระบบการทำงานในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี

ที่มา: โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี, 2549.

3. การให้บริการห้องสมุด

ห้องสมุดเปิดให้บริการ 07:30 – 16:30 น. ผู้ที่สามารถเข้ามาใช้บริการห้องสมุดของโรงเรียนได้ ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน คนงานของโรงเรียน และบุคคลภายนอก โดยเฉลี่ยต่อวันจะมีผู้เข้ามาใช้บริการประมาณ 250 คน มีผู้มาใช้บริการมากในช่วง 12:00 – 12:30 น. หรือช่วงพักเที่ยง และช่วง 15:30 – 16:30 น. หรือช่วงหลังเลิกเรียน

ห้องสมุดมีบริการให้ยืมหนังสือ ผู้ที่สามารถยืมหนังสือห้องสมุดได้ต้องสมัครเป็นสมาชิกก่อน สามารถยืมหนังสือได้คนละ 1 เล่มเป็นเวลา 3 วันต่อการยืม 1 ครั้ง มีการจัดกิจกรรมห้องสมุดในวันสำคัญต่าง ๆ

4. ค่าใช้จ่ายของห้องสมุด

ค่าใช้จ่ายของห้องสมุดประกอบด้วย ค่าหนังสือ ห้องสมุดมีการซื้อหนังสือปีละ 1 ครั้ง โดยใช้งบประมาณที่ทางภาครัฐจัดสรรมาให้และงบประมาณที่ทางโรงเรียนหามาได้เองจากการจัดกิจกรรมห้องสมุดหรือจากผู้ปกครองของนักเรียน ค่าอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ กระดาษ อุปกรณ์สำหรับซ่อมหนังสือ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมห้องสมุด เป็นต้น

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาจากผู้มาใช้บริการ คือ เข้ามาวิ่งเล่นในห้องสมุด ส่งเสียงดัง ปัญหาจากผู้ให้บริการ คือ บรรณารักษ์ไม่สามารถอยู่ดูแลห้องสมุดตลอดการเปิดให้บริการได้ เนื่องจากต้องรับผิดชอบงานส่วนอื่นภายในโรงเรียนด้วย ปัญหาจากพื้นที่ของสมุด คือ ไม่มีพื้นที่ส่วนจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน จึงควรมีการเพิ่มมุมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ได้แก่ มุมเกม มุมประดิษฐ์ผลงาน และมุมทดลอง เป็นต้น พื้นที่ห้องสมุดอยู่ใกล้กับพื้นที่จัดกิจกรรมกีฬาจึงมีเสียงรบกวน ในขณะที่มีการเรียนการสอนกีฬา

4.8.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากบรรณารักษ์โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บรรณารักษ์โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการห้องสมุดของโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดโรงเรียน

ห้องสมุดของโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม มีขนาด 228 ตารางเมตร มีทางเข้าออก 1 ทาง การแบ่งพื้นที่ภายในห้องสมุดคือ แยกพื้นที่อ่านหนังสือกับชั้นเก็บหนังสือเป็นคนละส่วน ดังแสดงในภาพที่ 4.32 อุปกรณ์ภายในห้องสมุด ประกอบด้วย หนังสือประมาณ 9,000 เล่ม ชั้นวางหนังสือ โต๊ะและเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือ โทรทัศน์ เครื่องเสียง เครื่องเล่นวีซีดี สำหรับส่วนโสตทัศนศึกษา และคอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นข้อมูลและการยืมคืนหนังสือ

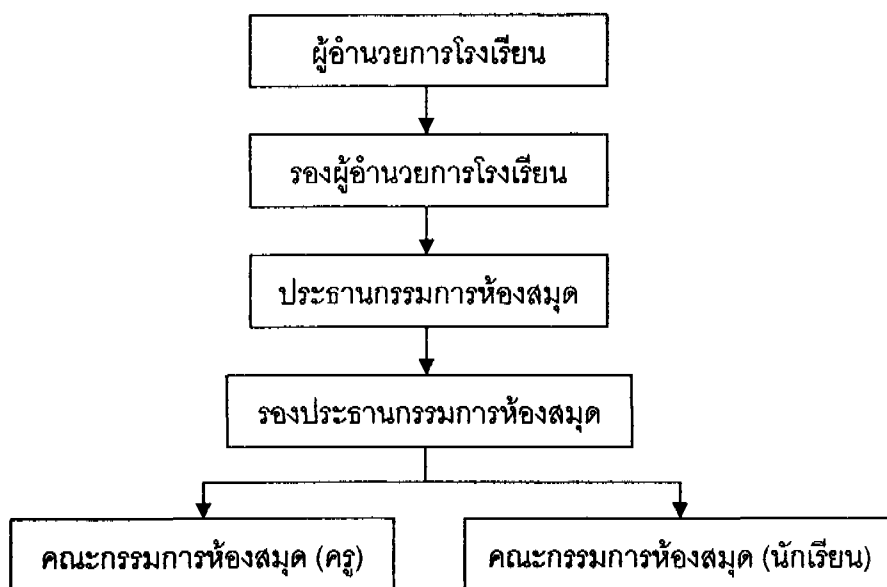
2. การบริหารจัดการภายในห้องสมุด

ระบบการทำงานในห้องสมุด คือ มีผู้ดูแลหรือบรรณารักษ์ จำนวน 1 คน ทำหน้าที่ดูแลการทำงานทั้งหมดในห้องสมุด ได้แก่ การลงทะเบียนหนังสือ ให้บริการยืมคืนหนังสือ บริการตอบคำถามและช่วยในการค้นหาหนังสือ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ให้แก่นักเรียน และดูแลความปลอดภัยภายในห้องสมุด นักเรียนผู้ช่วยดูแลห้องสมุด จำนวน 30 คน ทำหน้าที่ติดแถบบาร์โค้ด แถบสีแยกหมวดหมู่หนังสือ แถบชื่อและรหัสหนังสือ และจัดเก็บหนังสือขึ้นชั้น โดยนักเรียนผู้ช่วยดูแลห้องสมุดจะมาช่วยงานเฉพาะช่วงเวลาที่ว่างจากการเรียนเท่านั้น

ระบบการจัดการหนังสือภายในห้องสมุด มีการแบ่งหมวดและหมายเลขของหนังสือตามลักษณะกลุ่มสาระวิชาหรือระบบของตัวอักษร ร่วมกับการใช้แถบสีติดหนังสือเพื่อแยกหมวดหมู่ของหนังสือให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น ใช้ระบบบาร์โค้ดในการลงทะเบียน และการยืมคืนหนังสือ

ภาพที่ 4.39

ระบบการทำงานในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

ที่มา: โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม, 2549.

3. การให้บริการห้องสมุด

ห้องสมุดเปิดให้บริการตั้งแต่ 07:00 – 16:30 น. ผู้ที่สามารถเข้ามาใช้บริการห้องสมุดของโรงเรียนได้ ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน และคนงานของโรงเรียน ไม่เปิดให้บริการบุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการ เนื่องจากห้องสมุดของโรงเรียนตั้งอยู่ที่ชั้น 4 ของอาคารเรียนจึงไม่สะดวกที่จะให้บุคคลภายนอกเข้ามาใช้ โดยเฉลี่ยต่อวันจะมีผู้เข้ามาใช้บริการประมาณ 500 คน (จำนวนผู้ใช้บริการต่อวันค่อนข้างมาก เนื่องจากทางโรงเรียนมีนโยบายกำหนดตารางเรียนให้นักเรียนในโรงเรียนเข้ามาใช้ห้องสมุด 6 ห้องเรียนต่อ 1 วัน จำนวนห้องละ 50 คน และมีผู้ใช้บริการที่สนใจอื่น ๆ อีกประมาณ 200 คน) มีผู้มาใช้บริการมากในช่วง 12:00 – 12:30 น. หรือช่วงพักเที่ยง

ห้องสมุดมีบริการให้ยืมหนังสือได้ 3 เล่มต่อคน เป็นระยะเวลา 5 วัน ผู้ที่สามารถยืมหนังสือห้องสมุดได้ต้องเป็นสมาชิกก่อนโดยทางสมุดจะทำบัตรสมาชิกให้ฟรี แต่นักเรียนต้องนำไปติดรูปถ่ายและเคลือบบัตรเอง (ถ้าไม่มีการติดรูปถ่ายและเคลือบบัตรจะถือว่าบัตรไม่สมบูรณ์ไม่สามารถใช้บริการยืมคืนได้) มีบริการฉายวิดีทัศน์ส่งเสริมความรู้ทุกวันจันทร์ พุธ และศุกร์ และมีการจัดกิจกรรมห้องสมุดในวันสำคัญต่าง ๆ

4. ค่าใช้จ่ายของห้องสมุด

ค่าใช้จ่ายของห้องสมุดประกอบด้วย ค่าหนังสือ ห้องสมุดมีการซื้อหนังสือปีละ 2 ครั้ง คือ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยใช้งบประมาณที่ทางภาครัฐจัดสรรมาให้และงบประมาณที่ทางโรงเรียนหามาได้เองจากการจัดกิจกรรมห้องสมุดและจากผู้ปกครองของนักเรียน ค่าอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำงาน ได้แก่ กระดาษ กระดาษขาว สติกเกอร์ใส เป็นต้น และค่าใช้จ่ายสำหรับการซ่อมบำรุงหนังสือ

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาจากผู้มาใช้บริการ คือ เข้ามาวิ่งเล่นในห้องสมุด ส่งเสียงดัง ปัญหาจากผู้ให้บริการ คือ มีเวลาดูแลน้อย เนื่องจากต้องทำหน้าที่สอนนักเรียนด้วย ปัญหาจากพื้นที่ของสมุด คือ ขาดพื้นที่สำหรับเก็บหนังสือที่ไม่ใช้ หรือหนังสือใหม่ที่รอการลงทะเบียน จึงควรมีการเพิ่มห้องสำหรับเก็บหนังสือ และขาดส่วนสืบค้นข้อมูลด้วยอินเทอร์เน็ต จึงควรมีการเพิ่มพื้นที่ส่วนสืบค้นข้อมูลด้วยอินเทอร์เน็ตด้วย

ข้อมูลจากบรรณารักษ์ของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม ในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดโรงเรียน การบริหารจัดการภายในห้องสมุด การให้บริการห้องสมุด ค่าใช้จ่ายของห้องสมุด และปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เมื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบจะมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.31

4.8.4 การเปรียบเทียบข้อมูลจากบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน

ตารางที่ 4.31

การเปรียบเทียบข้อมูลจากบรรณารักษ์ของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน

ข้อมูลจากบรรณารักษ์ ของโรงเรียน ประถมศึกษา	โรงเรียนประถมศึกษา		
	โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี	โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี	โรงเรียนอนุบาล วัดพิชัยสงคราม
ลักษณะทางกายภาพของห้องสมุดโรงเรียน			
ขนาดพื้นที่	180 ตารางเมตร	410 ตารางเมตร	228 ตารางเมตร
จำนวนทางเข้าออก	1 ทาง	1 ทาง	1 ทาง

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

ข้อมูลจากบรรณารักษ์ ของโรงเรียน ประถมศึกษา	โรงเรียนประถมศึกษา		
	โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี	โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี	โรงเรียนอนุบาล วัดพิชัยสงคราม
อุปกรณ์ภายในห้องสมุด	หนังสือประมาณ 5,000 เล่ม ชั้นวางหนังสือ โต๊ะ และเก้าอี้ โทรทัศน์ เครื่องเสียง และคอมพิวเตอร์	หนังสือประมาณ 17,000 เล่ม ชั้นวางหนังสือ โต๊ะ และเก้าอี้ โทรทัศน์ เครื่องเสียง เครื่องเล่นวีซีดี และคอมพิวเตอร์	หนังสือประมาณ 9,000 เล่ม ชั้นวางหนังสือ โต๊ะ และเก้าอี้ โทรทัศน์ เครื่องเสียง เครื่องเล่นวีซีดี และคอมพิวเตอร์
การบริหารจัดการ			
จำนวนบรรณารักษ์	2 คน	2 คน	1 คน
หน้าที่ของบรรณารักษ์	บริการยืม - คืนหนังสือ ลงทะเบียนหนังสือ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ภายในห้องสมุด และดูแลความปลอดภัยภายในห้องสมุด	ดูแลและบริหารจัดการระบบการทำงานทั้งหมด ในห้องสมุด จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และดูแลความปลอดภัยภายในห้องสมุด	การลงทะเบียนหนังสือ ให้บริการยืม - คืนหนังสือ บริการตอบคำถามและช่วยในการค้นหาหนังสือ จัดกิจกรรมต่าง ๆ และดูแลความปลอดภัยภายในห้องสมุด
จำนวนผู้ช่วยบรรณารักษ์	10 คน	50 คน	30 คน
หน้าที่ของผู้ช่วยบรรณารักษ์	ลงทะเบียนหนังสือยืม - คืน หนังสือและจัดชั้นหนังสือ	ให้บริการยืม - คืนหนังสือ และจัดเก็บหนังสือ	ติดแถบบาร์โค้ด แถบสีแยกหมวดหมู่หนังสือ แถบชื่อ และรหัสหนังสือ และจัดเก็บหนังสือขึ้นชั้น
การรักษาความปลอดภัย	ดูแลรักษาความปลอดภัย โดยบรรณารักษ์	ดูแลรักษาความปลอดภัย โดยบรรณารักษ์	ดูแลรักษาความปลอดภัย โดยบรรณารักษ์
ระบบจัดการหนังสือ	แบ่งหมวดหมู่และหมายเลขของหนังสือตามลักษณะกลุ่มสาระวิชา ร่วมกับการใช้แถบสีติดหนังสือ ใช้ระบบบาร์โค้ด ในการลงทะเบียน และการยืม - คืนหนังสือ	แบ่งหมวดหมู่และหมายเลขของหนังสือตามลักษณะกลุ่มสาระวิชา ร่วมกับการใช้แถบสีติดหนังสือ ใช้ระบบบาร์โค้ด ในการลงทะเบียน และการยืม - คืนหนังสือ	แบ่งหมวดหมู่และหมายเลขของหนังสือตามลักษณะกลุ่มสาระวิชา ร่วมกับการใช้แถบสีติดหนังสือ ใช้ระบบบาร์โค้ด ในการลงทะเบียน และการยืม - คืนหนังสือ

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

ข้อมูลจากบรรณารักษ์ ของโรงเรียน ประถมศึกษา	โรงเรียนประถมศึกษา		
	โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี	โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี	โรงเรียนอนุบาล วัดพิชัยสงคราม
การให้บริการ			
เวลาเปิดให้บริการ	07:30 – 17:00 น.	07:00 – 16:30 น.	07:00 – 16:30 น.
ผู้ที่สามารถให้บริการ ห้องสมุดได้	ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ของนักเรียน คณงานของ โรงเรียน และบุคคลภายนอก	ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ของนักเรียน คณงานของ โรงเรียน และบุคคลภายนอก	ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ของนักเรียน และคณงาน ของโรงเรียน
จำนวนผู้ใช้ต่อวัน	180 คน	250 คน	500 คน
ช่วงเวลาที่ใช้ นิยมมา ให้บริการ	11:30 – 12:30 น.	12:00 – 12:30 น. และ 15:30 – 16:30 น.	12:00 – 12:30 น.
เงื่อนไขการให้บริการ	ห้องสมุดมีบริการให้ยืม หนังสือ และซีดี ได้ 1 เล่ม หรือ 1 แผ่นต่อคน เป็น ระยะเวลา 5 วัน ผู้ที่ สามารถยืมหนังสือ และ ซีดีได้ต้องเป็นสมาชิก ห้องสมุดก่อน	ห้องสมุดมีบริการให้ยืม หนังสือได้ 1 เล่มต่อคน เป็นระยะเวลา 3 วัน ผู้ที่ สามารถยืมหนังสือห้อง สมุดได้ต้องเป็นสมาชิก ก่อน	ห้องสมุดมีบริการให้ยืม หนังสือได้ 3 เล่มต่อคน เป็นระยะเวลา 5 วัน ผู้ที่ สามารถยืมหนังสือห้อง สมุดได้ต้องเป็นสมาชิก ก่อน
ค่าใช้จ่าย	ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์ สำหรับซ่อมหนังสือ ค่าจ้างร้านซ่อมหนังสือ และค่าอุปกรณ์สำหรับจัด กิจกรรมห้องสมุด	ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์ สำหรับซ่อมหนังสือ และ ค่าอุปกรณ์สำหรับจัด กิจกรรมห้องสมุด	ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์ ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำงาน และค่าใช้จ่ายสำหรับ อุปกรณ์ซ่อมบำรุงหนังสือ
ปัญหาและข้อเสนอแนะ			
ปัญหาจากผู้ใช้ บริการ และผู้ให้บริการ	ผู้ให้บริการเข้ามาวิ่งเล่น ในห้องสมุด ผู้ให้บริการมี เวลาดูแลน้อย	ผู้ให้บริการเข้ามาวิ่งเล่น ในห้องสมุด ส่งเสียงดัง ผู้ให้บริการมีเวลาดูแลน้อย	ผู้ให้บริการเข้ามาวิ่งเล่น ในห้องสมุด ผู้ให้บริการมี เวลาดูแลน้อย

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

ข้อมูลจากบรรณารักษ์ ของโรงเรียน ประถมศึกษา	โรงเรียนประถมศึกษา		
	โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี	โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี	โรงเรียนอนุบาล วัดพิชัยสงคราม
ปัญหาจากการใช้พื้นที่	ห้องสมุดมีพื้นที่น้อย ไม่สามารถรองรับการใช้งานของผู้ใช้ที่เพิ่มขึ้น	ไม่มีพื้นที่ส่วนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	ขาดพื้นที่สำหรับเก็บหนังสือที่ไม่ใช้ ขาดส่วนสืบค้นข้อมูลด้วยอินเทอร์เน็ต
ข้อเสนอแนะ	ควรมีการจัดพื้นที่ใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการใช้งานที่เปลี่ยนแปลงไป	การเพิ่มมุมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ	เพิ่มห้องสำหรับเก็บหนังสือ และเพิ่มพื้นที่ส่วนสืบค้นข้อมูลด้วยอินเทอร์เน็ต

จากตารางที่ 4.31 เปรียบเทียบข้อมูลจากบรรณารักษ์ของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน พบว่า ห้องสมุดของทั้ง 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม มีความใกล้เคียงกันในเรื่องลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด การบริหารจัดการ การใช้งาน และค่าใช้จ่าย แต่มีความแตกต่างกันในส่วนรายละเอียดบางข้อ ได้แก่ ขนาดของพื้นที่ห้องสมุด จำนวนอุปกรณ์ จำนวนบรรณารักษ์และจำนวนผู้ช่วยบรรณารักษ์ จำนวนผู้ใช้ต่อวัน ผู้ที่สามารถใช้บริการห้องสมุดได้ และเงื่อนไขการให้บริการ ความแตกต่างเหล่านี้อาจมาจากลักษณะทางกายภาพและข้อจำกัดต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เช่น ขนาดพื้นที่ของโรงเรียน จำนวนนักเรียน และการบริหารจัดการภายในโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้ถือเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละโรงเรียน

4.9 การวิเคราะห์ข้อมูลจากนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 393 ราย โดยแบ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 4 และ 6 จากโรงเรียนอนุบาลปทุมธานีจำนวน 121 ราย นักเรียนชั้นอนุบาล 1 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนอนุบาลนนทบุรีจำนวน 141 ราย และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 3 และ 6 จากโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงครามจำนวน 131 ราย โดยใช้เครื่องมือที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

4.9.1 การวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของการใช้งานห้องสมุดของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

ตารางที่ 4.32

จำนวนและร้อยละของทัศนคติต่อการอ่านหนังสือและห้องสมุดโรงเรียน
ของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ทัศนคติของนักเรียน (1 ระดับการศึกษา : 100.00%)			
		ทัศนคติต่อการอ่านหนังสือ		ทัศนคติต่อห้องสมุด	
		ชอบ	ไม่ชอบ	ชอบ	ไม่ชอบ
อนุบาล 1	46 (11.70%)	46 (100.00%)	0 (0.00%)	46 (100.00%)	0 (0.00%)
อนุบาล 2	45 (11.50%)	38 (84.40%)	7 (15.60%)	45 (100.00%)	0 (0.00%)
ประถมศึกษาปีที่ 1	50 (12.70%)	40 (80.00%)	10 (20.00%)	36 (72.00%)	14 (28.00%)
ประถมศึกษาปีที่ 2	50 (12.70%)	46 (92.00%)	4 (8.00%)	50 (100.00%)	0 (0.00%)
ประถมศึกษาปีที่ 3	51 (13.00%)	26 (50.10%)	25 (49.90%)	26 (50.10%)	25 (49.90%)
ประถมศึกษาปีที่ 4	51 (13.00%)	49 (96.10%)	2 (3.90%)	47 (92.20%)	4 (7.80%)
ประถมศึกษาปีที่ 5	50 (12.70%)	44 (88.00%)	6 (12.00%)	48 (96.00%)	2 (4.00%)
ประถมศึกษาปีที่ 6	50 (12.70%)	41 (82.00%)	9 (18.00%)	35 (70.00%)	15 (30.00%)
รวม	393 (100.00%)	330 (84.00%)	63 (16.00%)	333 (84.70%)	60 (15.30%)

จากตารางที่ 4.32 แสดงจำนวนและร้อยละของทัศนคติต่อการอ่านหนังสือและทัศนคติต่อห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า

นักเรียนจำนวน 330 คน (84.00%) ชอบการอ่านหนังสือ และนักเรียนจำนวน 63 คน (16.00%) ไม่ชอบการอ่านหนังสือ โดยมีรายละเอียดดังนี้ นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ชอบอ่านหนังสือ 46 คน (100.00%) จากทั้งหมด 46 คน ชั้นอนุบาล 2 ชอบอ่านหนังสือ 38 คน (84.40%) และไม่ชอบอ่านหนังสือ 7 คน (15.60%) จากทั้งหมด 45 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชอบอ่านหนังสือ 40 คน (80.00%) และไม่ชอบอ่านหนังสือ 10 คน (20.00%) จากทั้งหมด 50 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชอบอ่านหนังสือ 46 คน (92.00%) และไม่ชอบอ่านหนังสือ 4 คน (8.00%) จากทั้งหมด 50 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชอบอ่านหนังสือ 26 คน (50.10%) และไม่ชอบอ่านหนังสือ 25 คน (49.90%) จากทั้งหมด 51 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชอบอ่านหนังสือ 49 คน (96.10%) และไม่ชอบอ่านหนังสือ 2 คน (3.90%) จากทั้งหมด 50 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชอบอ่านหนังสือ 44 คน (88.00%) และไม่ชอบอ่านหนังสือ 6 คน (12.00%) จากทั้งหมด 50 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชอบอ่านหนังสือ 41 คน (82.00%) และไม่ชอบอ่านหนังสือ 9 คน (18.00%) จากทั้งหมด 50 คน

นักเรียนจำนวน 333 คน (84.70%) ชอบห้องสมุดโรงเรียน และนักเรียนจำนวน 60 คน (15.30%) ไม่ชอบห้องสมุดโรงเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้ นักเรียนชั้นอนุบาล 1 ชอบห้องสมุดโรงเรียน 46 คน (100.00%) จากทั้งหมด 46 คน ชั้นอนุบาล 2 ชอบห้องสมุดโรงเรียน 45 คน (100.00%) จากทั้งหมด 45 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชอบห้องสมุดโรงเรียน 36 คน (72.00%) และไม่ชอบห้องสมุดโรงเรียน 14 คน (28.00%) จากทั้งหมด 50 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชอบห้องสมุดโรงเรียน 50 คน (100.00%) จากทั้งหมด 50 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชอบห้องสมุดโรงเรียน 26 คน (50.10%) และไม่ชอบห้องสมุดโรงเรียน 25 คน (49.90%) จากทั้งหมด 51 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชอบห้องสมุดโรงเรียน 47 คน (92.20%) และไม่ชอบห้องสมุดโรงเรียน 4 คน (7.80%) จากทั้งหมด 50 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชอบห้องสมุดโรงเรียน 48 คน (96.00%) และไม่ชอบห้องสมุดโรงเรียน 2 คน (4.00%) จากทั้งหมด 50 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชอบห้องสมุดโรงเรียน 35 คน (70.00%) และไม่ชอบห้องสมุดโรงเรียน 15 คน (30.00%) จากทั้งหมด 50 คน

เมื่อทำการวิเคราะห์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบการอ่านหนังสือและชอบห้องสมุดโรงเรียน เมื่อแยกวิเคราะห์ตามระดับการศึกษา พบว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษามีแนวโน้มไม่ชอบการอ่านหนังสือและไม่ชอบห้องสมุดโรงเรียนสูงกว่านักเรียนในระดับชั้นอนุบาล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักเรียนชั้นประถมศึกษามีวุฒิภาวะในการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ตนชอบ หรือไม่ชอบสูงกว่านักเรียนชั้นอนุบาล หรือสิ่งรบกวนภายในห้องสมุดไม่ดึงดูดความสนใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาได้

ตารางที่ 4.33

จำนวนและร้อยละของการใช้งานห้องสมุดโรงเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

การใช้งานห้องสมุด โรงเรียน		ระดับการศึกษา								รวม 393 คน
		อ.1 46 คน	อ.2 45 คน	ป.1 50 คน	ป.2 50 คน	ป.3 51 คน	ป.4 51 คน	ป.5 50 คน	ป.6 50 คน	
ความถี่ การเข้าใช้ งานห้องสมุด (ต่อสัปดาห์)	1 ครั้ง	38	42	23	22	32	5	8	17	187 (47.60%)
	2 ครั้ง	8	2	10	11	8	23	23	14	99 (25.20%)
	3 ครั้ง	0	0	6	3	2	19	7	5	42 (10.70%)
	>3 ครั้ง	0	1	10	13	4	3	12	7	50 (12.70%)
	ไม่เคย เข้า	0	0	1	1	5	1	0	7	15 (3.80%)
เวลา การเข้าใช้	เช้า	38	6	2	0	1	2	0	1	48 (12.20%)
	ชั่วโมง เรียน	8	39	1	8	0	1	2	3	62 (15.80%)
	พัก เที่ยง	0	0	47	39	46	48	48	45	273 (69.50%)
	เย็น	2	0	0	3	4	0	0	1	10 (2.50%)

จากตาราง 4.33 แสดงจำนวน และร้อยละของทัศนคติต่อการใช้งานห้องสมุดโรงเรียน
ของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า

นักเรียนจำนวน 187 คน (47.60%) ใช้บริการห้องสมุดโรงเรียน 1 ครั้งต่อสัปดาห์ นักเรียน
จำนวน 99 คน (25.20%) ใช้บริการห้องสมุดโรงเรียน 2 ครั้งต่อสัปดาห์ นักเรียนจำนวน 42 คน
(10.70%) ใช้บริการห้องสมุดโรงเรียน 3 ครั้งต่อสัปดาห์ นักเรียนจำนวน 50 คน (12.70%) ใช้
บริการห้องสมุดโรงเรียนมากกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ และนักเรียนจำนวน 15 คน (3.80%) ไม่เคยใช้
บริการห้องสมุดโรงเรียน

ตารางที่ 4.34 (ต่อ)

กิจกรรมและสถานที่ สำหรับประกอบกิจกรรม		ระดับการศึกษา								รวม 393 คน
		อ.1 46 คน	อ.2 45 คน	ป.1 50 คน	ป.2 50 คน	ป.3 51 คน	ป.4 51 คน	ป.5 50 คน	ป.6 50 คน	
อ่านหนังสือ	สนาม	0	8	1	0	0	1	0	4	14 (3.60%)
ฟังนิทาน/ ฟังเพลง/ชม ภาพยนตร์	ห้องสมุด	9	9	3	3	2	7	8	3	44 (11.20%)
	ห้องเรียน	8	8	1	2	3	3	5	1	31 (7.90%)
	ห้องแล็บ	29	28	45	45	46	41	37	46	317 (80.70%)
	ห้องพักครู	0	0	1	0	0	0	0	0	1 (0.30%)
เล่นเกม	ห้องสมุด	8	1	0	1	0	3	2	1	16 (4.10%)
	ห้องเรียน	7	0	0	0	0	1	3	2	13 (3.30%)
	ห้องคอมฯ	31	43	50	49	51	47	45	47	363 (92.40%)
	ห้องพักครู	0	1	0	0	0	0	0	0	1 (0.30%)
ประดิษฐ์ ของเล่น	ห้องสมุด	2	11	1	1	2	3	1	5	26 (6.60%)
	ห้องเรียน	44	29	44	34	40	43	36	42	312 (79.40%)
	ห้องพักครู	0	1	2	0	1	1	0	0	5 (1.30%)
	สนาม	0	4	3	15	8	4	13	3	50 (12.70%)

จากตาราง 4.34 แสดงจำนวน และร้อยละของกิจกรรมและสถานที่สำหรับประกอบกิจกรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า

นักเรียนจำนวน 340 คน (85.50%) ใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่สำหรับอ่านหนังสือ นักเรียนจำนวน 39 คน (9.90%) ใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่สำหรับอ่านหนังสือ นักเรียนจำนวน 14 คน (3.60%) ใช้สนามเป็นสถานที่สำหรับอ่านหนังสือ และไม่มีนักเรียนใช้ห้องพัสดุเป็นสถานที่สำหรับอ่านหนังสือ

นักเรียนจำนวน 44 คน (11.20%) ใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่สำหรับฟังนิทาน ฟังเพลง และชมภาพยนตร์ นักเรียนจำนวน 31 คน (7.90%) ใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่สำหรับฟังนิทาน ฟังเพลงและชมภาพยนตร์ นักเรียนจำนวน 317 คน (80.70%) ใช้ห้องแล็บเป็นสถานที่สำหรับฟังนิทาน ฟังเพลงและชมภาพยนตร์ และนักเรียนจำนวน 1 คน (0.30%) ใช้ห้องพัสดุเป็นสถานที่สำหรับฟังนิทาน ฟังเพลงและชมภาพยนตร์

นักเรียนจำนวน 16 คน (4.10%) ใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่สำหรับเล่นเกม นักเรียนจำนวน 13 คน (3.30%) ใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่สำหรับเล่นเกม นักเรียนจำนวน 363 คน (92.40%) ใช้ห้องคอมพิวเตอร์เป็นสถานที่สำหรับเล่นเกม และนักเรียนจำนวน 1 คน (0.30%) ใช้ห้องพัสดุเป็นสถานที่สำหรับเล่นเกม

นักเรียนจำนวน 26 คน (6.60%) ใช้ห้องสมุดเป็นสถานที่สำหรับประดิษฐ์ของเล่น นักเรียนจำนวน 312 คน (79.40%) ใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่สำหรับประดิษฐ์ของเล่น นักเรียนจำนวน 5 คน (1.30%) ใช้ห้องพัสดุเป็นสถานที่สำหรับประดิษฐ์ของเล่น และนักเรียนจำนวน 50 คน (12.70%) ใช้สนามเป็นสถานที่สำหรับประดิษฐ์ของเล่น

เมื่อทำการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากสถานที่ 2 อันดับแรก ที่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่งเลือก พบว่า สถานที่สำหรับอ่านหนังสือที่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เลือกเป็นอันดับแรกคือ ห้องสมุด และเลือกห้องเรียนเป็นอันดับ 2 สถานที่สำหรับฟังเพลง ฟังนิทาน และชมภาพยนตร์ อันดับแรกคือ ห้องแล็บ และอันดับ 2 คือ ห้องสมุด สถานที่สำหรับเล่นเกม อันดับแรกคือ ห้องคอมพิวเตอร์ และอันดับ 2 คือ ห้องสมุด และสถานที่สำหรับประดิษฐ์ของเล่น อันดับแรกคือ ห้องเรียน และอันดับ 2 คือ สนาม

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลข้างต้น พบว่า ห้องสมุดเป็นตัวเลือกอันดับต้น ๆ ที่นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาเลือกเป็นสถานที่สำหรับประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ อ่านหนังสือ ฟังเพลง ฟังนิทาน ชมภาพยนตร์ และเล่นเกม ดังนั้น ห้องสมุดจึงเป็นสถานที่ที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะนำกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวมารวมไว้ในสถานที่เดียวกันได้

ตารางที่ 4.35 (ต่อ)

		ระดับ การ ศึกษา	ทัศนคติ ต่อ หนังสือ	ทัศนคติ ต่อ ห้องสมุด	ความถี่ การเข้า ห้องสมุด	เวลาเข้า ห้องสมุด	สถานที่ อ่าน หนังสือ	สถานที่ ฟังเพลง/ นิทาน	สถานที่ เล่นเกม	สถานที่ ประดิษฐ์ ของเล่น	ประเภท ห้องสมุด	ที่ตั้ง ห้องสมุด
ประเภท ห้องสมุด	corelate	-.092	.248**	.343**	-.091	.047	.009	.042	.036	-.086		
	sig	.070	.000	.000	.070	.351	.864	.409	.473	.090		
	N	393	393	393	393	393	393	393	393	393		
ที่ตั้ง ห้องสมุด	corelate	.103*	.280**	.435**	.046	.334**	-.070	.169**	.130*	-.037	.867**	
	sig	.042	.000	.000	.366	.000	.164	.001	.010	.468	.000	
	N	393	393	393	393	393	393	393	393	393	393	

หมายเหตุ: ** = แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* = แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.35 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา พบว่า

ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อห้องสมุด ความถี่ในการเข้าห้องสมุด เวลาเข้าห้องสมุด สถานที่ฟังเพลงและนิทาน สถานที่เล่นเกม และที่ตั้งห้องสมุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทัศนคติต่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อห้องสมุด เวลาเข้าห้องสมุด สถานที่เล่นเกม ประเภทของห้องสมุด และที่ตั้งห้องสมุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทัศนคติต่อห้องสมุดมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา ทัศนคติต่อหนังสือ เวลาเข้าห้องสมุด สถานที่อ่านหนังสือ ประเภทของห้องสมุด และที่ตั้งห้องสมุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เวลาเข้าห้องสมุดมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา ทัศนคติต่อหนังสือ ทัศนคติต่อห้องสมุด ความถี่ในการเข้าห้องสมุด สถานที่ฟังเพลงและนิทาน สถานที่เล่นเกม สถานที่ประดิษฐ์ของเล่น และที่ตั้งห้องสมุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานที่อ่านหนังสือมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อห้องสมุด และสถานที่ฟังเพลงและนิทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานที่ฟังเพลงและนิทานมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา ความถี่ในการเข้าห้องสมุด เวลาในการเข้าห้องสมุด สถานที่อ่านหนังสือ สถานที่เล่นเกม สถานที่ประดิษฐ์ของเล่น และที่ตั้งห้องสมุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานที่เล่นเกมมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา ทักษะคิดต่อหนังสือ เวลาเข้าห้องสมุด สถานที่ฟังเพลงและนิทาน และที่ตั้งห้องสมุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถานที่ประดิษฐ์ของเล่นมีความสัมพันธ์กับเวลาเข้าห้องสมุด และสถานที่ฟังเพลงและนิทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประเภทของห้องสมุดมีความสัมพันธ์กับทักษะคิดต่อหนังสือ ทักษะคิดต่อห้องสมุด และที่ตั้งห้องสมุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ที่ตั้งห้องสมุดมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา ทักษะคิดต่อหนังสือ ทักษะคิดต่อห้องสมุด เวลาเข้าห้องสมุด สถานที่ฟังเพลงและนิทาน สถานที่เล่นเกม และประเภทของห้องสมุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.10 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของอุทยานการเรียนรู้ คือ คุณลักษณะของพื้นที่ คุณลักษณะของอุปกรณ์ พฤติกรรมการใช้งาน และการออกแบบ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ละคู่ดังแสดงในตารางที่ 4.36

ตารางที่ 4.36

ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของพื้นที่ คุณลักษณะของอุปกรณ์
พฤติกรรมการใช้งาน และการออกแบบ

	คุณลักษณะ ของพื้นที่	คุณลักษณะ ของอุปกรณ์	พฤติกรรมการ ใช้งาน	การออกแบบ
คุณลักษณะของพื้นที่				
คุณลักษณะของอุปกรณ์	ข้อ 4.10.1			
พฤติกรรมการใช้งาน	ข้อ 4.10.2	ข้อ 4.10.4		
การออกแบบ	ข้อ 4.10.3	ข้อ 4.10.5	ข้อ 4.10.6	

หมายเหตุ: พิจารณาความสัมพันธ์ด้วยเนื้อหาเป็นหลัก

จากตารางที่ 4.36 ความสัมพันธ์มีรายละเอียดดังนี้

4.10.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของพื้นที่กับคุณลักษณะของอุปกรณ์

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของพื้นที่กับคุณลักษณะของอุปกรณ์ พิจารณาตามองค์ประกอบที่เลือกศึกษา ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 4.37

ตารางที่ 4.37

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของพื้นที่กับคุณลักษณะของอุปกรณ์

คุณลักษณะ ของพื้นที่	คุณลักษณะของอุปกรณ์		
	ระบบรักษาความปลอดภัย	ค่าใช้จ่าย	ระบบการจัดการ
ขนาด	ขนาดของพื้นที่เป็นตัวกำหนดพื้นที่รักษาความปลอดภัย	ขนาดของพื้นที่เป็นตัวกำหนดค่าใช้จ่ายในเรื่องอุปกรณ์	ขนาดของพื้นที่เป็นตัวกำหนดระบบการจัดการอุปกรณ์
หน้าที่	หน้าที่ของพื้นที่เป็นตัวกำหนดระบบรักษาความปลอดภัย	หน้าที่ของพื้นที่เป็นตัวกำหนดค่าใช้จ่ายในเรื่องอุปกรณ์	หน้าที่ของพื้นที่เป็นตัวกำหนดระบบการจัดการอุปกรณ์
กิจกรรม	กิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่เป็นตัวกำหนดระบบรักษาความปลอดภัย	กิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่เป็นตัวกำหนดค่าใช้จ่ายในเรื่องอุปกรณ์	กิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่เป็นตัวกำหนดระบบการจัดการอุปกรณ์

จากตารางที่ 4.37 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของพื้นที่กับคุณลักษณะของอุปกรณ์ พบว่า

ขนาดของพื้นที่เป็นตัวกำหนดการเลือกใช้ระบบรักษาความปลอดภัย เนื่องจากขนาดพื้นที่เป็นสิ่งที่กำหนดขอบเขตการดูแลรักษาความปลอดภัยภายในห้องสมุดโรงเรียน คือ ห้องสมุดโรงเรียนมีพื้นที่มาก บรรณารักษ์ก็ต้องดูแลความปลอดภัยภายในห้องสมุดมาก

ขนาดของพื้นที่เป็นตัวกำหนดค่าใช้จ่ายในเรื่องอุปกรณ์ เนื่องจากขนาดพื้นที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนอุปกรณ์ คือ พื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ จำนวนอุปกรณ์ภายในห้องสมุดจึงมากตามไปด้วย เมื่อมีจำนวนอุปกรณ์มาก ก็ต้องใช้ค่าใช้จ่ายในเรื่องอุปกรณ์มากเช่นกัน

ขนาดของพื้นที่เป็นตัวกำหนดระบบการจัดการอุปกรณ์ เนื่องจากห้องสมุดโรงเรียนเป็นพื้นที่สาธารณะที่ทุกคนภายในโรงเรียน และบุคคลภายนอก (สำหรับบางโรงเรียน) สามารถเข้ามาใช้บริการได้ตลอดเวลา ดังนั้น พื้นที่ส่วนใหญ่ในห้องสมุดซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับอ่านหนังสือ จึงไม่มีการกำหนด หรือควบคุมการใช้งานมากนัก

หน้าที่ของพื้นที่เป็นตัวกำหนดการเลือกใช้ระบบรักษาความปลอดภัย เนื่องจากการดูแลรักษาความปลอดภัยภายในห้องสมุด เป็นการรักษาความปลอดภัยด้วยคน หรือบรรณารักษ์ทั้งหมด บรรณารักษ์จะให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาความปลอดภัยโดยขึ้นอยู่กับหน้าที่ของพื้นที่ คือ พื้นที่ที่มีการใช้งานโดยเด็กชั้นอนุบาล ได้แก่ มุมหนังสือเด็กเล็ก จะต้องมีการดูแลมากกว่าพื้นที่ส่วนอื่นภายในห้องสมุดที่มีการใช้งานโดยเด็กชั้นประถมศึกษา

หน้าที่ของพื้นที่เป็นตัวกำหนดค่าใช้จ่ายในเรื่องอุปกรณ์ เนื่องจากหน้าที่ของพื้นที่ภายในห้องสมุดที่ต่างกัน อุปกรณ์ที่ใช้จึงแตกต่างกัน ซึ่งอุปกรณ์แต่ละชนิดมีค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อและการดูแลรักษาที่แตกต่างกัน

หน้าที่ของพื้นที่เป็นตัวกำหนดระบบการจัดการอุปกรณ์ เนื่องจากพื้นที่แต่ละส่วนในห้องสมุดโรงเรียนมีหน้าที่แตกต่างกัน จึงต้องมีการเลือกใช้ระบบการจัดการให้เหมาะสมกับแต่ละหน้าที่

กิจกรรมที่เกิดในแต่ละพื้นที่เป็นตัวกำหนดการเลือกใช้ระบบรักษาความปลอดภัย เนื่องจากความแตกต่างของกิจกรรมในพื้นที่แต่ละส่วนในห้องสมุด ระบบการรักษาความปลอดภัยจึงมีความแตกต่างกัน เช่น กิจกรรมที่ผู้ใช้เป็นเด็กชั้นอนุบาล การดูแลความปลอดภัยในส่วนนี้อาจ ต้องมากกว่าพื้นที่ส่วนอื่นที่ใช้โดยเด็กชั้นประถมศึกษา การจัดกิจกรรมห้องสมุดในแต่ละครั้งจะมีผู้ใช้บริการเข้ามาใช้ห้องสมุดมากกว่าปกติ การดูแลความปลอดภัยอาจต้องมีการเพิ่มคนช่วย ได้แก่ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ และครูในโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อการดูแลที่ทั่วถึง เป็นต้น

กิจกรรมที่เกิดในแต่ละพื้นที่เป็นตัวกำหนดค่าใช้จ่ายในเรื่องอุปกรณ์ เนื่องจากกิจกรรมภายในห้องสมุดโรงเรียนมีหลายประเภท ค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์ของแต่ละกิจกรรมจึงแตกต่างกัน เช่น ค่าใช้จ่ายสำหรับหนังสือซึ่งเป็นอุปกรณ์ของกิจกรรมการอ่าน ค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมห้องสมุด ค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์ในการซ่อมหนังสือ เป็นต้น

กิจกรรมที่เกิดในแต่ละพื้นที่เป็นตัวกำหนดระบบการจัดการอุปกรณ์ เนื่องจากความแตกต่างของกิจกรรมในพื้นที่แต่ละส่วนในห้องสมุดโรงเรียน ทำให้ต้องเลือกใช้ระบบการจัดการที่เหมาะสม เช่น การยืม - คืนหนังสือของห้องสมุดต้องมีการจำกัดสิทธิ์ของผู้มาใช้บริการ คือ ต้อง

เป็นสมาชิกห้องสมุดเท่าที่จะยืมหนังสือได้ เพื่อเป็นการป้องกันการสูญหายของหนังสือ และสามารถตรวจสอบได้ว่าใครเป็นผู้ยืมหนังสือไป เป็นต้น

4.10.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของพื้นที่กับพฤติกรรมการใช้งาน

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของพื้นที่กับพฤติกรรมการใช้งานห้องสมุดโรงเรียนของเด็กที่มีอายุระหว่าง 5 – 12 ปี แสดงในตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.38

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของพื้นที่กับพฤติกรรมการใช้งาน

คุณลักษณะของพื้นที่	พฤติกรรมการใช้งานของเด็กที่มีอายุระหว่าง 5 – 12 ปี
ขนาด	ขนาดของพื้นที่และพฤติกรรมการใช้งานเป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกัน
หน้าที่	หน้าที่ของพื้นที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้งาน
กิจกรรม	กิจกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้งาน

หมายเหตุ: พฤติกรรมการใช้งานของเด็กที่มีอายุระหว่าง 5 – 12 ปี ในห้องสมุดโรงเรียนประกอบด้วย การอ่านหนังสือ การค้นคว้าหาข้อมูล และการชมสื่อมัลติมีเดีย

จากตารางที่ 4.38 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของพื้นที่กับพฤติกรรมการใช้งานอุทยานการเรียนรู้ของเด็กที่มีอายุระหว่าง 5 – 12 ปี มีรายละเอียดดังนี้

ขนาดของพื้นที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้งาน เนื่องจากขนาดของพื้นที่ห้องสมุดโรงเรียนมีจำกัด ดังนั้น ขนาดของพื้นที่จึงเป็นสิ่งที่กำหนดขอบเขตของพื้นที่จัดกิจกรรม ส่งผลให้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมใช้งานด้วย ในทางกลับกันพฤติกรรมใช้งานก็เป็นตัวกำหนดขนาดของพื้นที่เช่นกัน เนื่องจากกิจกรรมหลักของห้องสมุดคือ กิจกรรมการอ่าน ดังนั้น ขนาดของพื้นที่ในส่วนนี้จึงต้องใหญ่เพื่อรองรับผู้ใช้บริการที่จะมาอ่านหนังสือ ส่วนพื้นที่อื่นที่เป็นส่วนของกิจกรรมรอง จะมีการจำกัดจำนวนผู้ใช้บริการ หรือมีการกำหนดเวลาการใช้ที่แน่นอน พื้นที่ก็จะมีขนาดเล็กลง

หน้าที่ของพื้นที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้งาน เนื่องจากพื้นที่แต่ละส่วนของห้องสมุดโรงเรียนมีการกำหนดหน้าที่ของพื้นที่อย่างชัดเจน ดังนั้น พฤติกรรมการใช้งานที่เกิดขึ้นในพื้นที่แต่ละส่วนจึงมีความสอดคล้องกับหน้าที่ของพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่สำหรับอ่านหนังสือในห้องสมุด และมุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก พฤติกรรมของผู้ใช้บริการคือ การอ่านหนังสือ ห้องโสตทัศนศึกษา พฤติกรรมของผู้ใช้บริการคือการชมสื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น

กิจกรรมที่เกิดในแต่พื้นที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการใช้งาน เนื่องจากมีการกำหนดหน้าที่ของพื้นที่ในห้องสมุดโรงเรียน และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างชัดเจน พฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้บริการจึงสอดคล้องกับกิจกรรมที่เกิดขึ้น

4.10.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของพื้นที่กับการออกแบบ

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของพื้นที่ (ประกอบด้วย ขนาดของพื้นที่ หน้าที่ของพื้นที่ และกิจกรรมในพื้นที่แต่ละส่วน) กับการออกแบบ มีรายละเอียดดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของพื้นที่กับการออกแบบ

เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องขนาดของพื้นที่ของห้องสมุดโรงเรียน ในการออกแบบจึงต้องคำนึงถึงสัดส่วนการแบ่งขนาดของพื้นที่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการใช้งานต่าง ๆ ภายในห้องสมุด โดยให้พื้นที่ที่มีความสำคัญที่สุดมีขนาดพื้นที่มากที่สุด และพื้นที่ส่วนที่มีความสำคัญรองลงมา ก็ให้มีขนาดพื้นที่น้อยลง จากตารางที่ 4.24 ตารางที่ 4.26 และตารางที่ 4.28 จะเห็นว่าพื้นที่สำหรับอ่านหนังสือภายในห้องสมุดของทั้ง 3 โรงเรียนมีขนาดพื้นที่มากที่สุด คือ ห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานีมีพื้นที่อ่านหนังสือ 127 ตารางเมตร หรือ 61.35% ของพื้นที่ทั้งหมด ห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรีมีพื้นที่อ่านหนังสือ 219 ตารางเมตร หรือ 36.65% ของพื้นที่ทั้งหมด และห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงครามมีพื้นที่อ่านหนังสือ 135 ตารางเมตร หรือ 59.21% ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนพื้นที่ห้องโสตทัศนศึกษา มีขนาดพื้นที่น้อย เนื่องจากเป็นส่วนที่ทำหน้าที่เป็นส่วนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด

ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ของพื้นที่กับการออกแบบ

เนื่องจากหน้าที่ของพื้นที่ภายในห้องสมุดโรงเรียนค่อนข้างมีรูปแบบที่แน่นอน จากตารางที่ 4.24 ตารางที่ 4.26 และตารางที่ 4.28 จะเห็นว่า หน้าที่ของพื้นที่ของห้องสมุดโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง มีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ มีพื้นที่ส่วนหลักเป็นส่วนสำหรับอ่านหนังสือ แตกต่างกันตรงส่วนที่เป็นกิจกรรมเสริมภายในห้องสมุด ได้แก่ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องคอมพิวเตอร์ และส่วนเวทีจัดกิจกรรม ดังนั้น การออกแบบจัดพื้นที่ภายในห้องสมุดโรงเรียนจึงไม่แตกต่างกันมากนัก

จากภาพที่ 4.26 ภาพที่ 4.29 และภาพที่ 4.32 การจัดวางตำแหน่งของกลุ่มหน้าที่ต่าง ๆ ภายในห้องสมุดของโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง มีการแยกพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ออกจากกันอย่างชัดเจน คือ แบ่งเป็นส่วนสำหรับอ่านหนังสือ และส่วนกิจกรรมเสริม มีการคำนึงการดูแลรักษาความปลอดภัยภายในห้องสมุดโดยจัดให้ส่วนทำงานของบรรณารักษ์อยู่ตรงบริเวณทางเข้าออก เพื่อความสะดวกในการป้องกันการนำหนังสือออกจากห้องสมุดโดยไม่ผ่านการยืม และสะดวกในการตรวจสอบผู้ใช้บริการที่เข้าออกห้องสมุด ดังนั้น ในการออกแบบจึงต้องคำนึงถึงการจัดวางตำแหน่งของกลุ่มหน้าที่ต่าง ๆ ภายในห้องสมุดด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมในแต่ละพื้นที่กับการออกแบบ

ในการออกแบบจัดพื้นที่ภายในห้องสมุดโรงเรียน มีการคำนึงถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีในห้องสมุดโรงเรียน เพื่อให้กำหนดการแบ่งขนาดพื้นที่ภายในห้องสมุด และคำนึงถึงตำแหน่งการจัดวางกิจกรรมเหล่านั้น เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และสะดวกในการประกอบกิจกรรม

4.10.4 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของอุปกรณ์กับพฤติกรรมการใช้งาน

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของอุปกรณ์ (ประกอบด้วย ระบบรักษาความปลอดภัย ค่าใช้จ่าย และระบบการจัดการ) กับพฤติกรรมการใช้งานห้องสมุดโรงเรียนของเด็กที่มีอายุระหว่าง 5 – 12 ปี มีรายละเอียดดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบรักษาความปลอดภัยกับพฤติกรรมการใช้งาน

การดูแลรักษาความปลอดภัยภายในห้องสมุดโรงเรียนเป็นการรักษาความปลอดภัยด้วยคนทั้งหมด เนื่องจากผู้ที่เข้ามาใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่อยู่ภายในโรงเรียน การให้บุคคลในการดูแลความปลอดภัยจึงสะดวกกว่าการให้อุปกรณ์ช่วย เพราะผู้ดูแลที่เป็นบุคคล

สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ให้บริการในกรณีเกิดปัญหาได้ทันที พฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้จึงเป็นสิ่งที่ใช้ในการกำหนดความต้องการในการรักษาความปลอดภัย เช่น บริเวณที่ผู้ใช้เป็นเด็กเล็ก ต้องการการดูแลในเรื่องความปลอดภัยมากกว่าบริเวณที่ผู้ใช้เป็นเด็กโต เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายกับพฤติกรรมการใช้งาน

ค่าใช้จ่ายในเรื่องอุปกรณ์ของห้องสมุด เป็นค่าใช้จ่ายที่ทางห้องสมุดต้องเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด และค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำงานของห้องสมุด เช่น อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมของห้องสมุด อุปกรณ์สำหรับซ่อมบำรุงหนังสือของห้องสมุด เป็นต้น ผู้ใช้บริการไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใช้บริการห้องสมุด และการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด ยกเว้นค่าธรรมเนียมในการสมัครสมาชิกห้องสมุด ซึ่งบางโรงเรียนมีการเก็บจากนักเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการจัดการกับพฤติกรรมการใช้งาน

เนื่องจากหน้าที่หลักของห้องสมุดโรงเรียน คือ เป็นพื้นที่สำหรับอ่านหนังสือ ระบบจัดการภายในห้องสมุดโรงเรียนจึงเน้นการจัดการกับหนังสือภายในห้องสมุด โดยการแบ่งหมวดหมู่หนังสือประเภทต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการใช้งานและการค้นหาหนังสือของผู้ใช้บริการ

4.10.5 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของอุปกรณ์กับการออกแบบ

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของอุปกรณ์ (ประกอบด้วย ระบบรักษาความปลอดภัย ค่าใช้จ่าย และระบบการจัดการ) กับการออกแบบ มีรายละเอียดดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบรักษาความปลอดภัยกับการออกแบบ

การออกแบบพื้นที่ภายในห้องสมุด มีการคำนึงถึงความปลอดภัย ได้แก่ ให้มีทางเข้าออกห้องสมุดเพียงทางเดียว และจัดให้พื้นที่ทำงานของผู้ดูแลห้องสมุด หรือบรรณารักษ์อยู่บริเวณใกล้กับทางเข้าออก เพื่อสะดวกต่อการควบคุมความปลอดภัย และจัดวางพื้นที่ส่วนที่มีผู้ใช้เป็นเด็กเล็ก หรือนักเรียนในระดับชั้นอนุบาลไว้ใกล้กับพื้นที่ทำงานของบรรณารักษ์ เพื่อให้บรรณารักษ์สามารถดูแลความปลอดภัยในขณะที่มีการใช้งานจากเด็กเล็กได้ง่ายขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายกับการออกแบบ

อุปกรณ์ที่ใช้ในห้องสมุดโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นอุปกรณ์ที่มีขนาดเล็ก และไม่ยึดติดกับที่ สามารถเคลื่อนย้ายได้ เพื่อให้สะดวกต่อการปรับพื้นที่ภายในห้องสมุดให้เหมาะสมกับการใช้งาน และยังเป็นภาระลดค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงพื้นที่ห้องสมุด เนื่องจากไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรื้อหรือถอดอุปกรณ์ ในกรณีอุปกรณ์เกิดการชำรุดเสียหายก็สามารถนำเอาเฉพาะอุปกรณ์ส่วนที่ชำรุดออกมาซ่อมแซม หรือถ้ามีการซื้ออุปกรณ์ชิ้นใหม่มาเปลี่ยน ก็สามารถซื้อแยกเฉพาะชิ้นที่มีการชำรุดได้ ไม่จำเป็นต้องซื้อใหม่ทั้งหมด

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการจัดการกับการออกแบบ

การออกแบบพื้นที่ภายในห้องสมุดโรงเรียน เป็นการวางผังในลักษณะให้สามารถดูแลพื้นที่ทั้งห้องสมุดได้จากจุดเดียว คือ ให้พื้นที่ส่วนบรรณารักษ์เป็นส่วนจัดการของห้องสมุด เนื่องจากจำนวนของผู้ดูแลห้องสมุดหรือบรรณารักษ์มีน้อย ส่วนการวางผังพื้นที่ส่วนอื่น ได้แก่ ส่วนอ่านหนังสือ และส่วนที่เป็นกิจกรรมเสริมหรือส่วนสันทนาการในห้องสมุดแยกออกจากกัน เพื่อให้สะดวกในการจัดการ พื้นที่ส่วนเก็บหนังสือมีการจัดแยกให้เป็นหมวดหมู่ตามประเภทหนังสือ เพื่อให้สะดวกต่อการค้นหาหนังสือ

4.10.6 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้งานกับการออกแบบ

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้งานห้องสมุดโรงเรียน ของเด็กที่มีอายุระหว่าง 5 – 12 ปี กับการออกแบบ มีรายละเอียดดังนี้

เนื่องจากหน้าที่หลักของห้องสมุดโรงเรียน คือ เป็นสถานที่สำหรับอ่านหนังสือ ดังนั้นกิจกรรมหลักที่เกิดขึ้นภายในห้องสมุด จึงเป็นกิจกรรมการอ่าน การออกแบบพื้นที่ในห้องสมุดโรงเรียน จึงมีการแบ่งพื้นที่เพื่อใช้ในการอ่านหนังสือและเก็บหนังสือมากที่สุด เพื่อให้ห้องสมุดสามารถรองรับผู้ใช้บริการที่ต้องการเข้ามาอ่านหนังสือได้มาก และสามารถเก็บหนังสือได้มาก ในขณะเดียวกันภายในห้องสมุดก็มีพื้นที่สำหรับกิจกรรมอื่น ได้แก่ พื้นที่ส่วนสำหรับฉายสไลด์มัลติมีเดีย หรือห้องสันทนาการ แต่ละพื้นที่ในส่วนนี้ทำหน้าที่เป็นส่วนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านภายในห้องสมุด ซึ่งเป็นกิจกรรมรอง พื้นที่ในส่วนนี้จึงมีขนาดเล็กกว่าพื้นที่สำหรับอ่านหนังสือ

4.11 การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุทยานการเรียนรู้กับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

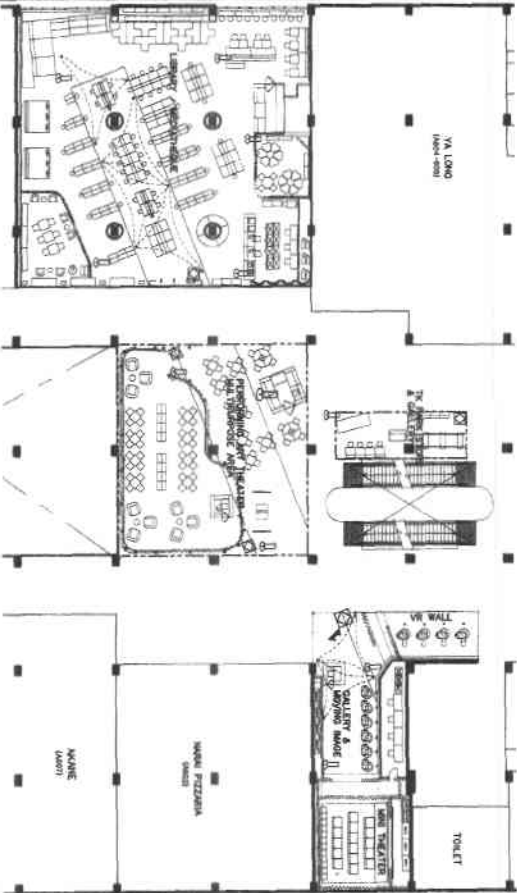
การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุทยานการเรียนรู้ กับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในเรื่องต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

4.11.1 รูปแบบของผังอาคาร

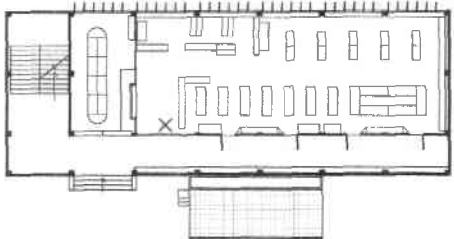
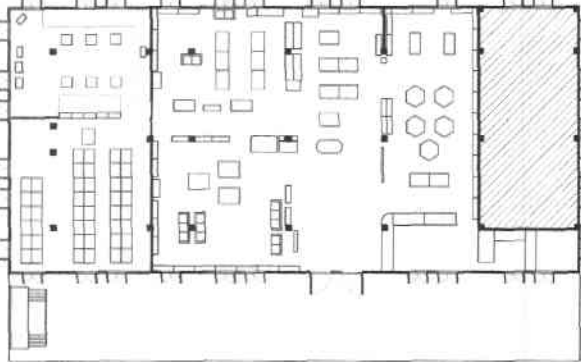
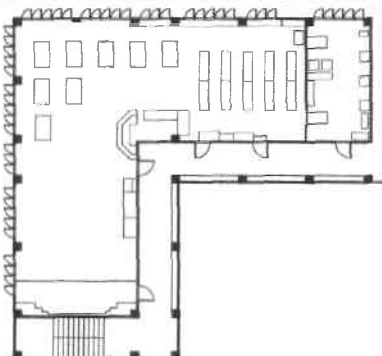
รูปแบบการวางผังของอุทยานการเรียนรู้ และรูปแบบการวางผังของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม มีลักษณะดังตารางที่ 4.39

ตารางที่ 4.39

เปรียบเทียบผังอาคารอุทยานการเรียนรู้กับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง

สถานที่	ผังอาคาร	การแบ่งพื้นที่
อุทยานการเรียนรู้		แบ่งเป็น 3 ส่วน

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

สถานที่	ผังอาคาร	การแบ่งพื้นที่
โรงเรียน อนุบาล ปทุมธานี		แบ่งเป็น 1 ส่วน
ห้องสมุด โรงเรียน ประถม ศึกษา		แบ่งเป็น 1 ส่วน
โรงเรียน อนุบาล วัดพิชัย สงคราม		แบ่งเป็น 1 ส่วน

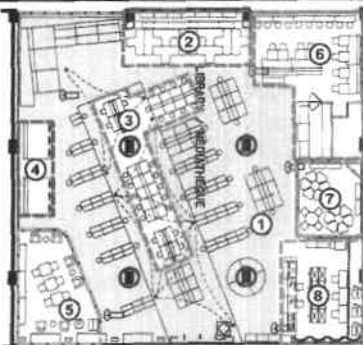
จากตารางที่ 4.39 แสดงการเปรียบเทียบผังอาคารอุทยานการเรียนรู้กับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง พบว่า การวางผังของอุทยานการเรียนรู้มีลักษณะเป็นแยกพื้นที่ออกเป็นส่วยย่อย 4 ส่วน โดยแต่ละส่วนมีความแตกต่างกันตามลักษณะหน้าที่ของพื้นที่ ส่วนการวางผังของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน มีลักษณะเป็นการรวมพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุดไว้เป็นส่วนเดียว ความแตกต่างของลักษณะการวางผังของอุทยานการเรียนรู้และห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง อาจมีสาเหตุมาจากข้อจำกัดของลักษณะทางกายภาพของสถานที่ตั้งอาคาร และหน้าที่ของพื้นที่บางส่วนในอุทยานการเรียนรู้ที่มีความแตกต่างกับหน้าที่ของพื้นที่ในห้องสมุดโรงเรียนประถมทั้ง 3 แห่ง

4.11.2 หน้าที่ของพื้นที่

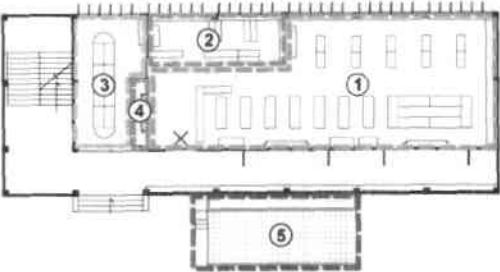
หน้าที่ของพื้นที่ภายในอุทยานการเรียนรู้ และหน้าที่ของพื้นที่ภายในห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม มีลักษณะดังตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40

เปรียบเทียบหน้าที่ของพื้นที่ระหว่างอุทยานการเรียนรู้กับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง

สถานที่	ผังอาคาร	สัญลักษณ์		หน้าที่ของพื้นที่
		สี	เลข	
อุทยานการเรียนรู้			1	ห้องสมุด
			2	มุมบันไดรักการอ่านและ กำแพงความรู้
			3	มุมสืบค้นข้อมูลด้วย อินเตอร์เน็ต
			4	มุมฟังเพลง
			5	มุมเงียบ
			6	มุมกาแฟ
			7	มุมเด็กเล็ก
			8	ห้องเจ้าหน้าที่ของอุทยาน การเรียนรู้
			9	ลานประกอบกิจกรรม
			10	พื้นที่สำหรับลงทะเบียน สมัครสมาชิก
			11	ร้านกาแฟ (Coffee Shop)
			12	ห้องสื่อเสมือนจริง
			13	มินิเธียเตอร์
			14	TK Teen Shop

ตารางที่ 4.40 (ต่อ)

สถานที่	ผังอาคาร	สัญลักษณ์		หน้าที่ของพื้นที่
		สี	เลข	
ห้องสมุด โรงเรียน อนุบาล ปทุมธานี			1	พื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป
			2	มุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก
			3	ห้องโสตทัศนศึกษา
			4	พื้นที่สำหรับบรรณารักษ์
			5	เวทีสำหรับประกอบ กิจกรรมภายนอกอาคาร
ห้องสมุด โรงเรียน อนุบาล นนทบุรี			1	พื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป
			2	มุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก
			3	ห้องโสตทัศนศึกษา
			4	ห้องคอมพิวเตอร์
			5	พื้นที่สำหรับบรรณารักษ์
			6	พื้นที่ว่างและเวทีภาย นอกอาคาร
ห้องสมุด โรงเรียน อนุบาล วัดพิชัย สงคราม			1	พื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป
			2	มุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก
			3	พื้นที่โสตทัศนศึกษา
			4	ห้องคอมพิวเตอร์
			5	พื้นที่สำหรับบรรณารักษ์
			6	เวทีสำหรับประกอบ กิจกรรมภายในห้องสมุด

หมายเหตุ: สัญลักษณ์สีในตารางแสดงความเหมือน หรือแตกต่างระหว่างหน้าที่ของพื้นที่ภายใน
อุทยานการเรียนรู้กับหน้าที่ของพื้นที่ภายในห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง
โดยพิจารณาจากความเหมือน หรือแตกต่างของสี

จากตารางที่ 4.40 แสดงการเปรียบเทียบหน้าที่ของพื้นที่ระหว่างอุทยานการเรียนรู้กับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง พบว่า

อุทยานการเรียนรู้ ประกอบด้วยหน้าที่ของพื้นที่ทั้งหมด 14 หน้าที่ ได้แก่ ห้องสมุด มุมบันไดรักการอ่านและกำแพงความรู้ มุมสืบค้นข้อมูลด้วยอินเทอร์เน็ต มุมฟังเพลง มุมเขียน มุมกาแฟ มุมเด็กเล็ก ห้องเจ้าหน้าที่ของอุทยานการเรียนรู้ ลานประกอบกิจกรรม พื้นที่สำหรับลงทะเบียนสมัครสมาชิก ร้านกาแฟ (Coffee Shop) ห้องสื่อเสมือนจริง มินิเธียเตอร์ และ TK Teen Shop

ห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี ประกอบด้วยพื้นที่ทั้งหมด 5 หน้าที่ ได้แก่ พื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป มุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก ห้องโสตทัศนศึกษา พื้นที่สำหรับบรรณารักษ์ และเวทีสำหรับประกอบกิจกรรมภายในอาคาร

ห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี ประกอบด้วยพื้นที่ทั้งหมด 6 หน้าที่ ได้แก่ พื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป มุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องคอมพิวเตอร์ พื้นที่สำหรับบรรณารักษ์ และพื้นที่ว่างและเวทีประกอบกิจกรรมภายในอาคาร

ห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม ประกอบด้วยพื้นที่ทั้งหมด 6 หน้าที่ ได้แก่ พื้นที่อ่านหนังสือทั่วไป มุมหนังสือสำหรับเด็กเล็ก ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องคอมพิวเตอร์ พื้นที่สำหรับบรรณารักษ์ และเวทีประกอบกิจกรรมภายในอาคาร

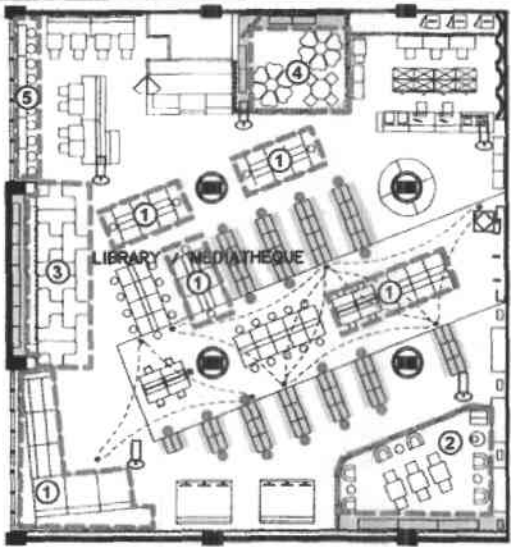
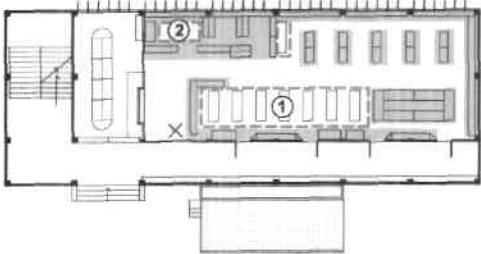
เมื่อพิจารณาจากสัญลักษณ์สี พบว่า หน้าที่ของพื้นที่ในอุทยานการเรียนรู้บางส่วน มีลักษณะใกล้เคียงหน้าที่ของพื้นที่ภายในห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ มุมเขียนของอุทยานการเรียนรู้ มีลักษณะหน้าที่ใกล้เคียงกับพื้นที่อ่านหนังสือทั่วไปของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ เป็นพื้นที่สำหรับการอ่านหนังสือเหมือนกัน มุมเด็กเล็กของอุทยานการเรียนรู้ มีลักษณะหน้าที่ใกล้เคียงกับมุมหนังสือสำหรับเด็กเล็กของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ เป็นพื้นที่ที่รวมหนังสือสำหรับเด็กเล็กเหมือนกัน ห้องเจ้าหน้าที่ของอุทยานการเรียนรู้ มีลักษณะหน้าที่ใกล้เคียงกับพื้นที่สำหรับบรรณารักษ์ของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ เป็นพื้นที่สำหรับผู้ดูแลหรือผู้ให้บริการเหมือนกัน ลานประกอบกิจกรรมของอุทยานการเรียนรู้ มีลักษณะหน้าที่ใกล้เคียงกับเวทีประกอบกิจกรรมภายใน หรือภายนอกอาคารของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ เป็นพื้นที่ที่ใช้สำหรับจัดแสดงกิจกรรมเหมือนกัน และมุมสืบค้นข้อมูลด้วยอินเทอร์เน็ตของอุทยานการเรียนรู้ มีลักษณะหน้าที่ใกล้เคียงกับห้องคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา คือ เป็นส่วนที่สามารถใช้ในการสืบค้นข้อมูลด้วยอินเทอร์เน็ตเหมือนกัน

4.11.3 รูปแบบของการจัดพื้นที่สำหรับอ่านและเก็บหนังสือ

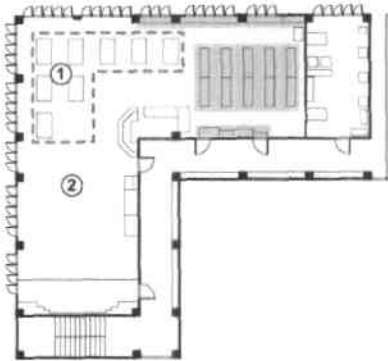
รูปแบบการจัดพื้นที่สำหรับอ่านและเก็บหนังสือในส่วนห้องสมุดมีชีวิตของอุทยานการเรียนรู้ และรูปแบบการจัดพื้นที่สำหรับอ่านและเก็บหนังสือภายในห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม มีลักษณะดังตารางที่ 4.41

ตารางที่ 4.41

เปรียบเทียบรูปแบบการจัดพื้นที่สำหรับอ่านและเก็บหนังสือระหว่างห้องสมุดมีชีวิตของอุทยานการเรียนรู้กับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง

สถานที่	ผังอาคาร	NO	รูปแบบอุปกรณ์	รูปแบบการจัดพื้นที่สำหรับอ่านและเก็บหนังสือ
ห้องสมุดมีชีวิต: อุทยานการเรียนรู้		1	เก้าอี้โซฟา	มีการจัดวางอุปกรณ์สำหรับนั่งอ่าน
		2	ชุดโต๊ะและเก้าอี้ของมุมเงียบ	หนังสือและอุปกรณ์สำหรับเก็บหนังสือในรูปแบบต่าง ๆ
		3	เบาะรองนั่งและบันไดรูปผึ้ง	กระจายทั่วห้องสมุดโดยให้อุปกรณ์
		4	เบาะรองนั่ง	เหล่านั้นแทรกอยู่กับพื้นที่ประกอบ
		5	ชุดโต๊ะและเก้าอี้ของมุมกาแฟ	กิจกรรมต่าง ๆ ภายในห้องสมุด
ห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี		1	ชุดโต๊ะและเก้าอี้	มีการแบ่งส่วนอ่านหนังสือออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนอ่านหนังสือทั่วไป ซึ่งมี
		2	พื้นที่นั่งอ่านของมุมหนังสือเด็กเล็ก	ชุดโต๊ะและเก้าอี้ และส่วนอ่านหนังสือสำหรับเด็กเล็กเป็นการนั่งอ่านบนพื้น

ตารางที่ 4.41 (ต่อ)

สถานที่	ผังอาคาร	NO	รูปแบบอุปกรณ์	รูปแบบการจัดพื้นที่สำหรับอ่านและเก็บหนังสือ
ห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี		1	ชุดโต๊ะและเก้าอี้	มีการจัดวางอุปกรณ์สำหรับนั่งอ่านหนังสือและอุปกรณ์สำหรับเก็บหนังสือในรูปแบบต่าง ๆ กระจายทั่วห้องสมุด
		2	โต๊ะนั่งพื้นของมุมหนังสือเด็กเล็ก	
ห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม		1	ชุดโต๊ะและเก้าอี้	มีการจัดวางอุปกรณ์สำหรับนั่งอ่านหนังสือ และอุปกรณ์สำหรับเก็บหนังสือแยกออกจากกันอย่างชัดเจน มีพื้นที่ว่างสำหรับประกอบกิจกรรมในห้องสมุดซึ่งสามารถให้นั่งอ่านหนังสือได้
		2	พื้นที่ว่าง	

หมายเหตุ: แสดงพื้นที่สำหรับนั่งอ่านหนังสือภายในห้องสมุด

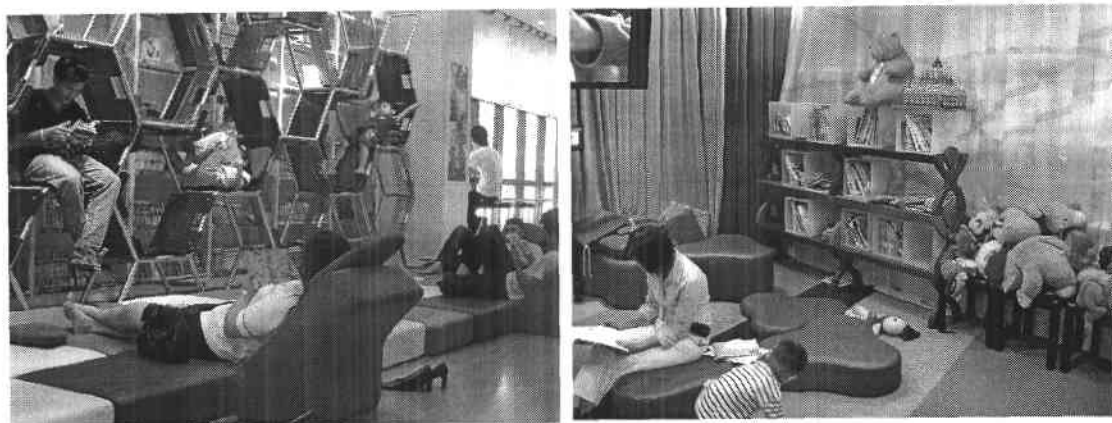
 แสดงพื้นที่สำหรับชั้นเก็บหนังสือในห้องสมุด

จากตารางที่ 4.41 แสดงการเปรียบเทียบรูปแบบการจัดพื้นที่สำหรับอ่านและเก็บหนังสือระหว่างห้องสมุดมีชีวิตของอุทยานการเรียนรู้กับห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง พบว่าลักษณะการจัดพื้นที่ในส่วนสำหรับอ่านหนังสือ และเก็บหนังสือในห้องสมุดมีชีวิตของอุทยานการเรียนรู้ เป็นการนำอุปกรณ์สำหรับนั่งอ่านหนังสือที่มีความแตกต่างกันหลายรูปแบบ ได้แก่ เก้าอี้โซฟา ชุดโต๊ะและเก้าอี้ เบาะรองนั่ง และบันไดรูปทรงช้าง มาจัดไว้ตามจุดต่าง ๆ ในห้องสมุดมีชีวิตของอุทยานการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมของอุปกรณ์แต่ละรูปแบบ เช่น การจัดเก้าอี้

โซฟาใกล้กับชั้นวางหนังสือ เพื่อให้สะดวกต่อการหาที่นั่งหลังจากหาหนังสือได้แล้ว การจัดเบาะรองนั่งไว้ในส่วนที่ผู้ใช้เป็นกลุ่มเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถนั่ง หรือนอนอ่านหนังสือได้ การจัดชุดโต๊ะและเก้าอี้ไว้ในส่วนมุมเงียบ และมุมกาแฟ เพื่อให้ผู้ที่ต้องการสมาธิในการอ่านหนังสือในมุมเงียบ และผู้ที่ต้องการอ่านหนังสือพร้อมกับการรับประทานอาหารเช้าในมุมกาแฟ สามารถนั่งอ่านหนังสือได้สะดวก และการจัดให้มีบันไดรูปรางผีเสื้อเพื่อให้เด็กที่ชอบการปีนป่าย มีพื้นที่สำหรับปีนและนั่งอ่านหนังสือได้ในที่เดียวกัน

ภาพที่ 4.40

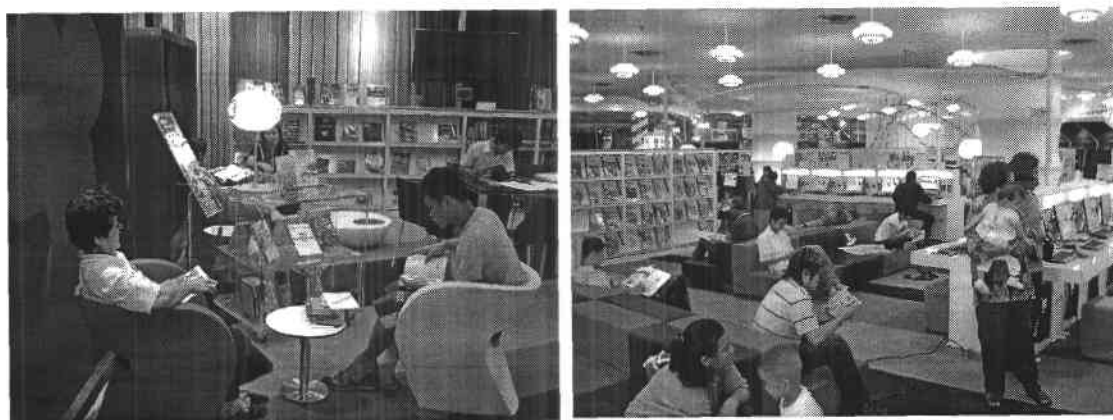
อุปกรณ์ภายในห้องสมุดมีชีวิตของอุทยานการเรียนรู้: บันไดรางผีเสื้อ และเบาะรองนั่ง

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2548.

ภาพที่ 4.41

อุปกรณ์ภายในห้องสมุดมีชีวิตของอุทยานการเรียนรู้: ชุดโต๊ะ เก้าอี้ และเก้าอี้โซฟา

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2548.

ภาพที่ 4.42

อุปกรณ์ภายในห้องสมุดมีชีวิตของอุทยานการเรียนรู้: ชุดโต๊ะ เก้าอี้ และชั้นวางหนังสือเด็กเล็ก

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2549.

ลักษณะการจัดพื้นที่ในส่วนสำหรับอ่านหนังสือ และเก็บหนังสือในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี เป็นการแบ่งพื้นที่อ่านหนังสือออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหนังสือทั่วไป ซึ่งในส่วนนี้จะมีชุดโต๊ะและเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านจัดไว้ให้ และส่วนหนังสือสำหรับเด็กเล็ก ส่วนนี้จะให้นั่งบนพื้นเพื่อให้เด็กสามารถนั่งหรือนอนอ่านหนังสือได้ ลักษณะการจัดวางอุปกรณ์ในพื้นที่ทั้ง 2 ส่วนดังกล่าวเป็นการนำชั้นวางหนังสือวางล้อมชุดโต๊ะเก้าอี้สำหรับอ่านหนังสือ และวางล้อมพื้นที่อ่านหนังสือบนพื้น ดังภาพที่ 4.42

ภาพที่ 4.43

อุปกรณ์ภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี: ชุดโต๊ะ เก้าอี้ และโต๊ะนั่งพื้น

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549.

ลักษณะการจัดพื้นที่ในส่วนสำหรับอ่านหนังสือ และเก็บหนังสือในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี เป็นการจัดพื้นที่ภายในโดยใช้อุปกรณ์สำหรับเก็บหนังสือ หรือวางชั้นวางหนังสือเป็นตัวกั้นพื้นที่ภายในส่วนอ่านหนังสือออกเป็นสวน ๆ และกลุ่มชุดโต๊ะและเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือ วางตามจุดต่าง ๆ ในห้องสมุด โดยให้แทรกอยู่ระหว่างชั้นวางหนังสือ เพื่อให้สะดวกในการหาที่นั่งอ่านหนังสือหลังจากหาหนังสือได้แล้ว ดังภาพที่ 4.43

ภาพที่ 4.44

อุปกรณ์ภายในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม: ชุดโต๊ะ เก้าอี้ และชั้นวางหนังสือ

หมายเหตุ: ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2549.

ลักษณะการจัดพื้นที่ในส่วนสำหรับอ่านหนังสือ และเก็บหนังสือในห้องสมุดโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม เป็นการแบ่งพื้นที่สำหรับอ่านหนังสือ กับพื้นที่สำหรับเก็บหนังสือออกจากกันอย่างชัดเจน เพื่อความสะดวกในการดูแลของบรรณารักษ์ ดังภาพที่ 4.44

4.12 การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลจากโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง

การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา บรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษา และนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.42

ตารางที่ 4.42

เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่จากโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง

ข้อมูลในเรื่อง	โรงเรียนอนุบาล ปทุมธานี		โรงเรียนอนุบาล นนทบุรี		โรงเรียนอนุบาล วัดพิชัยสงคราม	
	ผู้บริหาร	นักเรียน	ผู้บริหาร	นักเรียน	ผู้บริหาร	นักเรียน
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่						
พื้นที่ของโรงเรียน	3 ไร่		1 ไร่ 87 ตารางวา		2 ไร่ 3 งาน	
พื้นที่ของห้องสมุด	180 ตารางเมตร		410 ตารางเมตร		228 ตารางเมตร	
ที่ตั้งห้องสมุด	ชั้น 1		ชั้น 1		ชั้น 4	
สถานที่สำหรับอ่านหนังสือ						
ห้องสมุด	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ห้องเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ห้องพัสดุ						
สนาม						
สถานที่สำหรับฟังเพลง ฟังนิทาน						
ห้องสมุด	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ห้องเรียน	✓				✓	
ห้องแล็บ		✓	✓	✓		✓
ห้องพัสดุ						
สถานที่สำหรับเล่นเกม						
ห้องสมุด		✓		✓		✓
ห้องเรียน						
ห้องคอมพิวเตอร์	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ห้องพัสดุ						
สถานที่สำหรับประดิษฐ์ของเล่น						
ห้องสมุด						
ห้องเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ห้องพัสดุ						
สนาม		✓		✓		✓
สรุปข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่	1	2	2	2	1	2

หมายเหตุ: 1 คือ พื้นที่ในการจัดกิจกรรมอ่านหนังสือ ฟังเพลง ฟังนิทาน เล่นเกม และประดิษฐ์ของเล่น โดยเน้นการใช้ห้องสมุด และห้องเรียนเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรม

2 คือ พื้นที่ในการจัดกิจกรรมอ่านหนังสือ ฟังเพลง ฟังนิทาน เล่นเกม และประดิษฐ์ของเล่น โดยเน้นการใช้ห้องสมุด และพื้นที่อื่น ๆ ที่มีความสอดคล้องกับรูปแบบของกิจกรรม

จากตารางที่ 4.42 แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ จากโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม พบว่า

ผู้บริหารของโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี และผู้บริหารของโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ในการจัดกิจกรรมกิจกรรมอ่านหนังสือ ฟังเพลง ฟังนิทาน เล่นเกม และประดิษฐ์ของเล่น คือ เน้นการใช้ห้องสมุด และห้องเรียนเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรม ในขณะที่ผู้บริหารของโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และนักเรียนของทั้ง 3 โรงเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ในการจัดกิจกรรมกิจกรรมอ่านหนังสือ ฟังเพลง ฟังนิทาน เล่นเกม และประดิษฐ์ของเล่น คือ เน้นการใช้ห้องสมุด และพื้นที่อื่น ๆ ที่มีความสอดคล้องกับรูปแบบของกิจกรรม

จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ห้องสมุดโรงเรียนเป็นสถานที่ที่สามารถใช้เป็นพื้นที่ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ อ่านหนังสือ ฟังเพลง ฟังนิทาน และเล่นเกมได้

ตารางที่ 4.43

เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการจากโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง

ข้อมูลในเรื่อง	โรงเรียนอนุบาล ปทุมธานี		โรงเรียนอนุบาล นนทบุรี		โรงเรียนอนุบาล วัดพิชัยสงคราม	
	ผู้บริหาร	บรรณารักษ์	ผู้บริหาร	บรรณารักษ์	ผู้บริหาร	บรรณารักษ์
การบริหารงาน						
การบริหารงานเป็นลำดับขั้น	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การบริหารงานแบบสิ้นสุด ณ จุดเดียว						
ระบบรักษาความปลอดภัย						
รักษาความปลอดภัยด้วยคน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
รักษาความปลอดภัยด้วยอุปกรณ์						

ตารางที่ 4.43 (ต่อ)

ข้อมูลในเรื่อง	โรงเรียนอนุบาล ปทุมธานี		โรงเรียนอนุบาล นนทบุรี		โรงเรียนอนุบาล วัดพิชัยสงคราม	
	ผู้บริหาร	บรรณา รักษ์	ผู้บริหาร	บรรณา รักษ์	ผู้บริหาร	บรรณา รักษ์
งบประมาณ (ค่าใช้จ่าย)						
งบประมาณจากทางภาครัฐ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
งบประมาณที่โรงเรียนหาได้เอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓
งบประมาณจากแหล่งอื่น			✓	✓		
ผู้ที่สามารถให้บริการห้องสมุดโรงเรียน						
ครู	✓	✓	✓	✓	✓	✓
นักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
คนงานของโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
บุคคลภายนอก	✓	✓	✓	✓		
สรุปข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	A	A	B	B	C	C

- หมายเหตุ: A คือ รูปแบบการบริหารจัดการ ที่มีการบริหารงานเป็นลำดับขั้น มีระบบรักษาความปลอดภัยด้วยคน ได้รับงบประมาณจากภาครัฐและหาได้เอง และมีผู้ให้บริการห้องสมุดโรงเรียน ได้แก่ ครู นักเรียน คนงานของโรงเรียน และบุคคลภายนอก
- B คือ รูปแบบการบริหารจัดการ ที่มีการบริหารงานเป็นลำดับขั้น มีระบบรักษาความปลอดภัยด้วยคน ได้รับงบประมาณจากภาครัฐ หาได้เอง และจากแหล่งอื่น โดยมีผู้ให้บริการห้องสมุดโรงเรียน ได้แก่ ครู นักเรียน คนงานของโรงเรียน และบุคคลภายนอก
- C คือ รูปแบบการบริหารจัดการ ที่มีการบริหารงานเป็นลำดับขั้น มีระบบรักษาความปลอดภัยด้วยคน ได้รับงบประมาณจากภาครัฐ และหาได้เอง และมีผู้ให้บริการห้องสมุดโรงเรียน ได้แก่ ครู นักเรียน และคนงานของโรงเรียน

จากตารางที่ 4.43 แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการจากโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลปทุมธานี โรงเรียนอนุบาลนนทบุรี และโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม พบว่า

ในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการของทั้ง 3 โรงเรียนมีความใกล้เคียงกัน คือ การบริหารจัดการ ที่มีการบริหารงานเป็นลำดับขั้น มีระบบรักษาความปลอดภัยด้วยคน แต่มีส่วนที่แตกต่างกันในรายละเอียดบางข้อ คือ งบประมาณของโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี และโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม ได้รับจากภาครัฐและหาได้เอง ในขณะที่งบประมาณของโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี นอกจากได้รับจากภาครัฐและหาได้เองแล้ว ยังได้งบจากแหล่งอื่นด้วย ผู้ที่สามารถให้บริการห้องสมุดโรงเรียนได้ ของโรงเรียนอนุบาลปทุมธานี และโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี อนุญาตให้ ครู นักเรียน คนงานของโรงเรียน และบุคคลภายนอกเข้ามาใช้บริการได้ แต่ของโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม อนุญาตให้เพียงครู นักเรียน และคนงานของโรงเรียนเข้ามาใช้บริการได้เท่านั้น